Ніва

ШТОТЫДНЁВІК

ГОД I № 30 БЕЛАСТОК, 23 ВЕРАСНЯ 1956 г. ЦАНА 60 гр.

TYGODNIK
Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Polsce

ПЯТРО ГЛЕБКА

АДЗІНАЯ АЙЧЫНА

Яна ідзе халою дбайнай,
Напружана і чынна,
Спрацованых і занядбаных
Адзіная айчына.

І на прасторах земчай кулі
Грымяць мажныя крокі:
Над глыбінёю нашых вуліц
Будынкі высяць кроквы;

Над шырынёй палёў бязмежных
Шумяць гаі пшаніцы;
Над даўжынёй совецкіх межаў
Не дрэмле пагранічнік;

Над вышынёй узлётаў нашых
Заводы ўзносяць плечы;
Аркестры гучна граюць маршы
Над лёсам чалавечым.

І думка-песня аб Комуне —
Наш смутак і вясёласць —
Ідзе ва ўсіх васьмі кірунках
Па гарадах і сёлах.

Яе — праз горы, акіяны,
Пяскі, лясы і нетры —
Да паднявольных, зрабаваных
Нясуць чатыры ветры.

І людзі ведаюць, як дбайна,
Напружана і чынна
Будуем мы для занядбаных
Адзіную айчыну.

На Прыпяці.

СТАНІСЛАЎ МЭНДЗЭЛЬСКІ

Як я палюбіў Беларусь

Малая беларуская мясціна загублена ў лясах Налібоцкай пушчы. Больш падобная да вёскі чым да мястэчка. Хаты на прадмесці пакрытыя саломай, у цэнтры — гонтаю. Нават царква — драўляная. Па-над гэтай шэрасцю парослых імхом, тлеючых дахаў, узвышаўся пабудаваны на ўзгорку мануменгальны рымска-каталіцкі касцёл яснеючы белымі калонамі быццам Элінскі Пантэон. Непадалёк касцёла — як-бы ў падтрыманне яго вялікасці — размясціліся некалькі грузных, нібы скрыні, мураваных будынкаў — Корпуса пагранаховы. У ценю касцёла прытаіўся рэнесансавы палац: уласнасць графскай сям'і Тышкевічаў — сядзіба старасты.

Калі хтось глядзеў на гэтае мястэчка здалёк, з нейкага ўзгорку, меў перад сабою даволі прыкры краявід: здавалася, што рыхлыя хаціны беларусаў не ўтрымаюць гэтага цяжару выраслай на іх хрыбце мілітарна-ідэйнай крэпасці, і што пэўнага дня мураваныя сцены касцёла, казармаў і старастаўскага палаца праваляцца пад зямлю, праглынутыя морам абкружаючай галечы.

У 1938 годзе ў гэтае мястэчка кінуў мяне лёс. Тады я быў яшчэ 11-гадовым хлапчуком. А што гэта не быў звычайны «сляпы лёс», а такі, у якім можна дагледзецца пэўных правільнасцей — варта аб іх сказаць некалькі слоў.

Папярэдне мой бацька працаваў у Варшаве. Быў пасыльным. Некаторыя людзі звыклі гэтую прафесію спалучаць з пэўнымі адносінамі да жыцця — з лёкайствам. Не разумеюць што не абавязкова быць пасыльным каб рабіць як лёкай.

Аднак перад вайною пасада пасыльнога вымагала лёкайскага характару. А мой бацька не ўмеў або не мог прыстасавацца да гэтага. І таму ў адзін летні дзень, на досвітку сядалі мы ўсе ў цягнік які ад'язджаў з вакзала Варшава — Віленская на ўсход.

Аднойчы здарылася так. Бацька не паспяшаўся аддаць чэсць для якогасьці высока пастаўленага начальніка, які будучы ў паганым настроі палічыў гэта за абразу сваёй вялікасці. Незадоўга бацька быў прыцягнуты да дысцыплінарнай адказнасці перад судом. Прысуд: зніжэнне пенсіі да апошняга разраду і дысцыплінарнае перавядзенне на ўсходнія «крэсы».

Калі цягнік рушыў, бацька сказаў:

— Ну маці. Дачакаліся... едзем на ссылку...

Маці кіўнула галавою і праз хвіліну задумаўшыся, дадала:

— Быццам-бы там на «крэсах» няма людзей на пасады пасыльных.

Меланхалічны голас маці як аднастайны грукат колаў цягніка, абудзіў у мяне нейкае глыбокае сумненне што да сэнсу гэтага падарожжа. Мала я яшчэ тады разумеў усё гэта, што адбывалася навокал мяне. Нягледзячы на ўсёй трагізм становішча, аб якім дадумваўся з размоў бацькоў, патайком цешыўся, што бацьку пераводзяць недзе далёка, у невядомую, экзатычную краіну, парослую дзікай пушчай, поўную дзікіх звяроў, і цікавых невядомых людзей. І вось словы маці, быццам пацвярджалі ўсё гэта.

На свой дзіцячы розум я ніяк не мог зразумець. Праз цэлую дарогу ўсё думаў: чаму там, дзе мы едзем, няма адпаведных на пасыльных людзей...

Уяўляў я сабе наколькі яны нешчаслівыя па гэтай прычыне. Бо я-ж таксама, толькі марыў аб тым, каб калі дарасту, быць пасыльным і насіць, так як і мой бацька, чорны мундзір з зялёнымі штрыфелямі.

Шчыра ім спачуваў але што-ж з гэтага калі краіна ў якой людзі не маглі быць нават пасыльнымі страціла для мяне чароўнасць — перастала мне імпанаваць.

На месцы мы былі ўжо пад вечар. Кватэру атрымалі далёка па-за горадам. Быў гэта пакой з кухняй у звычайнай сялянскай хаціне арэндаванай у гаспадара, які прыціснуты бядою перанёсся з вялікай сям'ёю ў адзін пакой.

Рэчай мы прывезлі нямнога — так што пакуль пацямнела, — кватэра была ўпарадкавана.

Калі мы пакончылі з гэтым, пайшоў я з бацькам нанесці ўступны візіт гаспадару. Быў гэта вялікасны стары беларус з сівымі валасамі і белай, спічастай барадою. Хадзіў у доўгай, выпушчанай на штаны, кашулі, падпярэзаны каляровым, вышытым паяском. Калі я яго ўбачыў, перад маімі вачыма паўсталі постаці рускіх баяраў, вядомыя мне з ілюструючых школьныя падручнікі малюнкаў.

Гаспадар аказаўся вельмі гасцінным. На стале з'явілася бутэлька гарэлкі і парэзана на пластыркі жоўтае сала. Калі мы крыху падпілі, — пасыпаліся ўспаміны, апавяданні і анекдоты. Мала ўжо аб гэтым памятаю. Прыпамінаю толькі, што, калі я каля поўначы засынаў недзе ў куце, — абудзіў мяне ўзбуджаны голас гаспадара, які гаварыў да бацькі ламанай польскай мовай:

— Панок! Я ведаю што пан добры чалавек! Так і я да пана ніц не мею! І іннэ польске паны тыж бываюць добрэ людзе. Але от, поцо ту вы пжыежджаце? Так у нас самых людзей досыць — дзеваць іх няма дзе, а вы тут вшысцке ўжэнды пазаймавалі. Я разумею — польска тут тэраз уладза, польскі значыць мусіць быць староста — вось што! Але панскі чын — возны.

Працяг на ст. 2.

Тыдзень праз фотааб'ектыў

←

16 верасня ў Парчэўскіх лясах непадалёку вёскі Охожэ, адбылася сустрэча былых партызанаў гэтай аколіцы з моладдзю і жыхарамі паветаў: Любартув, Парчэв, Радзынь і Влодава

На здымку: сакратар пасольства СССР у Польшчы Н. Панамарэў побач магілы рускіх партызан.

У вялікай зале Ленінградскай Філармоніі адбылося выступ е че Сімфанічнага аркестра з Бас а (ЗША).

→

←

Пастанаўленнем Вярхоўнага суда ЗША з 17 мая 1954 г. зносіцца расавае размеркаванне ў школах. Амерыканскія расісты выступілі супраць гэтага.

На здымку: натоўп людзей затрыманы войскамі ў мясцовасці Клінтон у стане Тэнэсэ.

Савецкія і кітайскія вучоныя арганізавалі экспедыцыю ў горы Памір. У шостым дню экспедыцыі яны ўзабраліся на вяршыню Муз-Таг-Ата 7.546 м. вышыні.

→

←

У Алжыры ў далейшым ідзе вызваленчая барацьба.

На здымку: вуліцы, дзе пражываюць французы, абцягнутыя дротам. Гэта мае іх забяспечыць ад напасці.

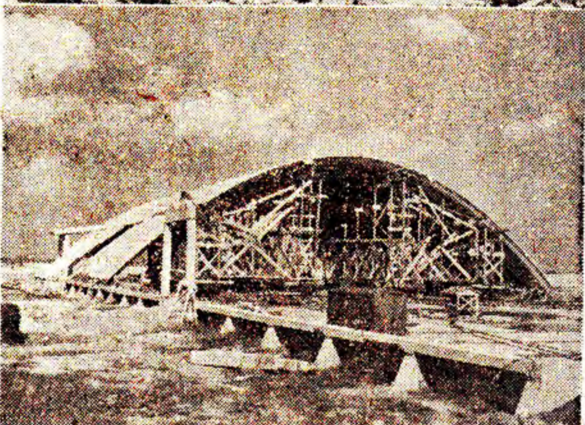

ПОМ Бжэзьно, Хэлмскага павета, праводзіць даследчае будаўніцтва аб'ектаў з элементаў зборнай канструкцыі ўласнага вырабу.

На здымку: пабудова цэха для байнаў, кубатура якога выносіць 8.750 $м^3$.

Праект інж. Серакоўскага.

→

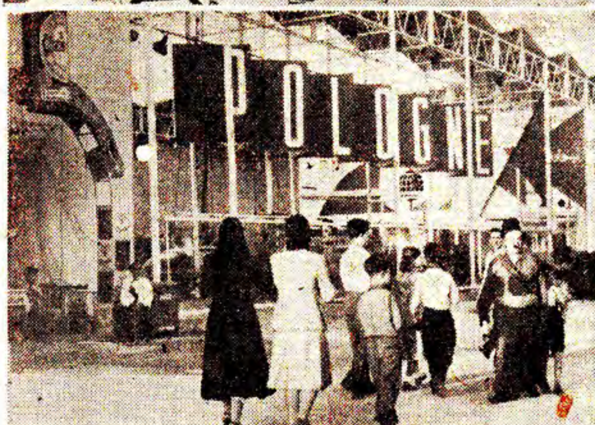

←

Нядаўна ў Дамашку адкрылася III Міжнародная ярмарка.

На здымку: польскі павільён.

ФОТО — ЦАФ.

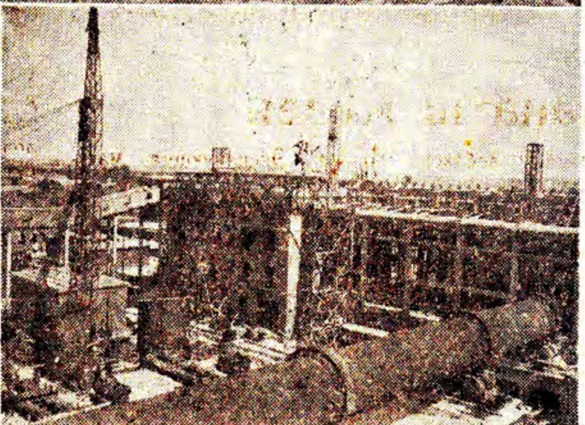

У Сабінаве непадалёку Чэнстаховы будуецца самае вялікае ў краіне сучаснае прадпрыемства ўзбагачвання жалезнай руды.

На здымку: бачым частку будовы прадпрыемства.

Фото — ЦАФ САКО

→

АПЕРАТЫЎНАСЦЬ.

Сямейства А. Д. Бетлес — жыхары Маргейт (Англія) атрымала паштовую картачку, якая прадстаўляла від старога Крышталёвага Палаца ў Лондане. Гэтая картачка, як падае «Дэйлі Уоркэр» была выслана па пошце ў Лондане ў 1904 годзе.

Як бачым, нельга наракаць на нашу пошту, бо яна працуе куды лепш і спраўней.

УЛАСЦІВЫЯ ЛЮДЗІ.

Як вядома нямецкі народ з абурэннем прыняў пастанову Адэнаўэра, якая датычыць абавязковай вайсковай службы. Аднак знаходзяцца і такія людзі, якія ахвотна ідуць у неафашысцкую Бундасферу.

А вось некалькі ўрыўкаў з заявак гэтых ахвотнікаў, якія апублікавана ў заходненямецкім часопісе «Бонер Гефтэ» «Ахвяроўваю сваю службу, як жаўнер бацьку федэральнай рэспублікі Генсу.»

«Я быў актыўным членам гітлераўскага Арбайтзедінш. Потым служыў Вермахту. Пасля капітуляцыі пабываў у няволі.» «Наш артылерыйскі полк распраўляўся ў раёне над Прутам. Трэба было перажыць страшэнныя хвіліны. У любы момант я мог астацца застрэленым Савётаў нельга было злічыць.» «Займаючы становішча жаўнера — буду апорай у барацьбе супроць большэвізма.»

З гэтага, як бачым, вынікае, што новая Бундасфера складаецца з уласцівых людзей, якія знаходзяцца гэткім чынам на ўласцівым месцы.

РАННЯЯ СЯМ'Я

Самай маладой бабкай Італіі з'яўляецца 31-гадовая Канчанціна Сферацо — жыхарка Сан Маўро (прадмесце Турына). Апошнімі днямі ў яе 16-гадовай дачкі нарадзілася дачка, якую хрысцілі Гразіелай.

Сама бабка мела 12 год, калі пайшла замуж.

ЗАБАСТОЎКА У ХРАМЕ

Газета «Юманітэ» паведамляе, што ў адным храме ў Індыі адбылася забастоўка, якая працягвалася цэлы год. За гэты час не адбылося ніводнага набажэнства, а статуямі багоў зусім ніхто не займаўся. У забастоўцы прыймаў ўдзел цэлы персанал храма, як свецкія так і духоўныя асобы. У выніку чаго персанал атрымаў 48-гадзінны тыдзень працы, 40-дзённы аплочваны водпуск і павышэнне платы.

МАНАХІ КААПЕРАТЫЎШЧЫКІ.

Як паведамляе штотыднёвік «Берлінер Ілюстрыртэ», «Перад алтаром Добрай Багіні Гудніг у Кітаі таксама, як у сярэднявяковў гарыць кадзіла, а манахі і тыхі, апранутыя ў свае цёмна-жоўтыя манашскія расы, спяваюць паслярпоўднёвыя малітвы.

Няўжо тут час стрымаўся? Не! Манахі Добрай Багіні Гудніг не прымаюць ніякіх даніна ад сваіх вернючых. Дзяржава выплочвае ім пенсію за тое, што назіраюць за забыткамі культуры. А апрача таго ўсе манахі належаць да працоўнага вытворчага кааператыва самай высокай ступені...».

Як я палюбіў Беларусь

Працяг са ст. 1.

Так поведз пан сам: ці якісь тутэйшы мог-бы быць возным? От, у мяне самэга тжэх сынув — а жадзен работы не мае. А земі ўшысткега ў нас дзесянціна. І як тут пане жыці?

Не памятаю, што бацька яму тады сказаў, у кожным разе не было гэта нічога перакапальнага, ані важнага, калі не прыцягнула гэта маёй увагі. Зрэшты не гэта з'яўляецца важным. Гэты чужы дзіўны апрануты чалавек як-бы выразаны з старога малюнка, — да якога я адчуваў нешта накшталт асцярожнага рэспекту, раптам пачаў для мяне падабацца. Адчуў да яго вялікую сімпатыю. Трохі таму, што нечакана мае мары аказаліся жыццёпраўдзівымі, а трохі таму, што разумеў я яго крыўднае становішча. Што праўда я добра не ведаў у чым справа, — чаму напрыклад стараста мае быць польскі, а пасыльны «тутэйшы» а не наадварот. Але я яшчэ быў у тым узросце, калі непарушана чысціня душы загадвае ўнутрана салідарызавацца з усялякай людскай крыўдай. Заснуў я тады як сябра гэтых людзей, якія так як і я, хацелі-б быць пасыльнымі але нешта ім перашкаджала ў гэтым.

І калі-б гэта ад мяне залежала — не задумваючыся ліквідаваў-бы гэтую перашкоду. Не ведаў толькі што гэта за перашкода і дзе яе трэба шукаць...

Равеснікаў на прадмесці дзе мы жылі, не бракавала але якась не спяшаліся яны знаёміцца са мною. Калі я паказваўся на вуліцы, хаваліся за платамі адкуль чуліся таемныя шэпты:

— Паляк!

— Польскі пан!

Што праўда смяшыла мяне крыху гэтая назва «польскі пан», бо ані трошачкі не падыходзіла да маіх выцвіўшых майтак, на якіх нядаўна маці панашывала латы, якія з-заду выглядалі як у неадпаведным месцы змешчаныя акуляры. Да чаго-ж гэта аднак чалавек не прызвычайваецца. Але хлапец у маіх гадах не можа жыць без сяброў. З той прычыны, што беларусы аднак і ў далейшым моцна трымаліся сваёй кампаніі і не было на гэта ніякай рады — пачаў я сябраваць з сынам аднаго з мясцовых купцоў, які жыў у сваёй вілі непадалёк нас. Янку — так зваўся — імпанавала ў мяне тое, што я прыехаў з Варшавы, з вялікага, сапраўднага горада, са сталіцы Польшчы, якую ён бачыў толькі на карце. А мне найбольш падабалася тое, што Янак меў заўжды многа грошай і цацак аб якіх мне нават і не снілася. І так мы гулялі разам аж да канца канікул, стралялі галак, палохалі малодшыя ад нас дзеці знайдзенымі на старым могільніку чэрапамі або гулялі ў індыйцаў.

І вось настаў новы навучальны год. Памятаю яго як сёння. У мястэчку была толькі адна сямікласная школа. Першым днём сабралася шмат дзяцей. Дзеці мітусіліся быццам мурашкі на шырокім дзядзінцу. Калі падыйшоў адпаведны момант — кіраўнік школы падаў сігнал каб усе ўспакоіліся і сказаў:

Прашу пастроіцца і падрыхтавацца да адыходу на набажэнства. Дзеці каталіцкія стануць справа, а праваслаўныя злева.

Мы падзяліліся паводле загаду кіраўніка. З аднаго боку стаяла невялічкая група католікаў, а з другога боку вялікая, нават у некалькі разоў большая, група дзяцей праваслаўных. І вось нешта прыйшло мне ў галаву, што гэтым праваслаўным дзеецца нейкая крыўда, бо іх так многа, а пойдуць у малую драўляную царкоўку, яны-ж там ледзь памесцяцца. Нас за тое было так мала, што я задумаўся: чаму мы ідзем ў такі вялізны касцёл. Я гэта адчуваў як нейкую марнатраўнасць. Хацелася мне адыйсці ад сваёй групы і прылучыцца да праваслаўных але пабаяўся, што не ведаю як трэба захоўвацца ў царкве, могуць падумаць, што я нейкі выскачак і тады дастанецца мне...

Нават не падумаў, што на заўтра гэты сам лёс, які майго бацьку прымусіў выязджаць з Варшавы ў Беларусь, скажа мне не там, дзе фармальна з увагі на веру і нацыянальнасць мяне памясцілі а іменна сярод беларускіх дзяцей абутых у лапці адзетых у згрэбнае адзенне, — шукаць сапраўдных прыяцеляў. Усё пачалося ад благой справы, але тады гэта было мне самай важнай пякучай справай. Я чуў сябе вельмі пакрыўджаным. Дакранута маёй чалавечай годнасці.

А было гэта так: Янка — сын купца, з якім мы пасябравалі ў час канікул вельмі хацеў, каб я з ім сядзеў у адной парце. Парты ў школе былі чатырохасабовыя. Дзеля таго ў класе на 60 дзяцей толькі шэсць было палякамі — займалі яны дзве першыя парты і сядзелі па трое ў кожнай.

Я быў сёмы і прыйшлося сесці разам з Янкам, як чацьвёрты. Побач Янкі, у гэтай самай парце сядзела дачка маёра камандзіра мясцовага батальёна КОП-у. Калі мы з Янкам падыйшлі да парты — дзяўчына кінула на мяне нейкі непрыемны позірк быццам на вока мацавала вартасць майго палінялага адзення і ранца з кніжкамі зробленага з цыраты, якая патрэскала са старасці, а потым спытала паказваючы на мяне пальцам:

— Што гэта, нейкі «новы»?

— Так «новы» — ларэчна адказаў Янка.

— Адкуль ён узяўся? — распытвала далей.

— Ад Варшавы...

— Ад Варшавы? — ажывілася — Немагчыма!

А хто такі яго бацька?

— Бацька?.. — задумаўся на хвіліну Янка — яго бацька з'яўляецца фурманам...

— Пгі, — прыснула са смеху на ўвесь клас дзяўчына. — Вялікае што: фурман?! Ну-й кампанію дабраў ты сабе, Янка, я б ніколі не падумала нават, што ты такі... Як хочаш, — то сядзі сабе з ім, а я з будзь якім сядзець не буду...

Праз момант я пачуў як кроў наплыла мне ў галаву.

Мне стала вельмі сорамна. Абліўся румянцам. Вушы гарэлі агнём быццам нехта электрычны ток у іх уключыў. Вочы ўсіх дзяцей глядзелі ў мой бок. Чакалі, што буду рабіць з сабой, як захаваюся, ці пакаруся капрызнай і ўсемагутнай адзінай дачцы польскага афіцэра, ці патраплю падтрымаць сваю ўласную чалавечую годнасць. А мо' яны папросту былі заскочаны нечаканай неспадзяванасцю, што вось у групе выбраннікаў, дзяцей «польскіх паноў», якія дагэтуль трымаліся разам — разладзіліся адносіны. Мо' яны цешыліся, што сярод палякаў, якія ставілі сябе вышэй усіх іх, — знайшоўся адзін да якога іншыя не прызнаюцца.

Я паглядзеў на Янку, які нерашуча стаяў, потым узяў свой знішчаны ранец і спакойным крокам падаўся ўздоўж класа да апошняй парты, дзе было яшчэ адно свабоднае месца. Толькі тады, калі ўжо там прымасціўся — заўважыў, што ў класе панавала незвычайная цішыня. Цішыню праерваў настаўнік які ўвайшоў у зал.

Гэтага дня пасля лекцый я вяртаўся да хаты з хлопчыкамі, якія дагэтуль убачыўшы мяне ўцякалі і хаваліся за платы. Падыйшлі да мяне самі. Гутарылі па-беларуску. Са мною размаўлялі па-польску, але нейк нязручна ім гэта выходзіла. Урэшце адзін з іх стрымаўся на нейкім труднейшым польскім слове і сказаў:

— Слухай браток. Паляк ты — гэта праўда, але не такі як іншыя, ты добры хлапец. Будзеш ты брат у нашай пачцы, толькі адно, вось што, мы не будзем перад табой сваю мову калечыць. Мы тут у сябе, мы тутэйшыя, а ты на нашу зямлю прыехаў ды навучыся сябра размаўляць па-нашаму і будзем гутарыць, гэтак будзе лепш і справядліва, праўда?

Я махнуў пацвярджаючы галавою.

Так пачалася мая дружба з беларусамі.

СТАНІСЛАЎ МЭНДЭЛЬСКІ

Быдгашч.

Сёння ў Леніно

На здымку: У брацкай магілы воінаў польскай дывізіі імя Т. Касцюшкі.

12 кастрычніка 1943 года I дывізія імя Тадэуша Касцюшкі першы раз за сваё існаванне ўступіла ў бой з фашысцкімі захопнікамі. Гэтыя баі праходзілі каля сяла Леніно, Гарэцкага раёна Магілёўскай вобласці.

Польскія воіны разам з савецкай арміяй магутна змагаліся за свабоду і незалежнасць сваёй радзімы. За праяўлены гераізм у гэтых баі — больш 300 польскіх салдат і афіцэраў узнагароджана ордэнамі і медалямі Савецкага Саюза, апрача таго многім прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Польскія мастакі, скульптары і паэты прысвяцілі шмат працы гэтай першай барацьбе на беларускай зямлі, у якой змагаліся польскія салдаты і савецкія воіны. У памяць гістарычнай бітвы за Леніно была выпушчана медаль «Праславіўшымся на полі славы, 12—13 IX 1943 г. Леніно», якой Народная Польшча ўзнагародзіла ўсіх удзельнікаў бітвы. Гадавіна барацьбы пад Леніно святкуецца ў Народнай Польшчы як Дзень Войска Польскага.

Пасля вызвалення вёскі Леніно ад фашысцкіх захопнікаў вярнуўшыеся сюды жыхары, знайшлі пустое месца. У вёсцы не засталося ніводнага дома. Усё было знішчана. Першапачаткова жыхары жылі ў старых бліндажах, у зямлянках.

А цяпер не пазнаць гэтую вёску. Яе жылы фонд аднаўлены, з кожным годам расце. Зараз у вёсцы маецца 2 бібліятэкі, ашчадная каса, пошта, 2 магазіны, 2 лячэбных участка, сярэдняя школа.

Праводзіцца будаўніцтва камбіната бытавога абслугоўвання, мантіруецца абсталяванне радыёвузла на 750 рэпрадуктараў. Многія калгаснікі маюць матацыклы і радыёпрыёмнікі. У вёску кожны дзень прыходзіць каля 500 газет і часопісаў. Кожны месяц магазіны вёскі прадаюць тавараў на 300—400 тысяч рублёў. Размешчаны на тэрыторыі сяла калгас імя Варашылава ў гэтым годзе атрымае больш двух мільёнаў рублёў даходу.

На кожны працадзень члены арцелі атрымаюць па 5 рублёў грашыма, па 2,5 кілограма збожжа, па 3 кг. бульбы. На месцы дзе ішлі гістарычныя баі, зараз пабудавана сядзіба Ленінскай МТС. Там знаходзяцца майстэрня, гаражы і жылыя дамы.

Дзесяткі трактароў, камбайнаў і другой тэхнікі працуюць на палях, дзе праходзілі баі.

(БЕЛТА).

У хаце-чытальні вёскі Леніно звыш 2 500 кніжак. 360 жыхароў вёскі з'яўляюцца яе пастаяннымі чытачамі. На здымку: Загадчыца хатай-чытальняй Кацярына Крышталева выдае кніжкі.

Новыя экспанаты музея

Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны папаўняецца новымі экспанатамі. У гэтым годзе дзве групы работнікаў музея зрабілі экспедыцыі ў Брэсцкую і Маладзечанскую вобласці. Імі сабрана каля 1 000 розных экспанатаў. У Маладзечанскай вобласці знойдзена зброя партызан, партызанскія лістоўкі, газеты. Запісаны ўспаміны аб баявых справах адважных народных мсціўцаў. Знойдзены арыгінальныя фотаздымкі, якія адлюстроўваюць развіццё партызанскага руху на тэрыторыі Маладзечанскай вобласці. З Маларыцкага раёна Брэсцкай вобласці ўдзельнікі экспедыцыі прывезлі кайданы, у якія закоўваліся савецкія людзі ў фашысцкіх лагерах.

Сабраны цікавыя рэчавыя матэрыялы для Дзяржаўнага гістарыка-краязнаўчага музея Беларускай ССР, які ствараецца ў Мінску. Сярод іх — розныя паясы, прадметы сялянскага адзення, якое насілі на тэрыторыі Брэсцкай вобласці больш 50 год таму назад.

У гэтым годзе ў музеі з'явіліся новыя экспанаты, якія адлюстроўваюць баявыя дзеянні часцей Днепраўскай Рачной Флатыліі ў раёне Пінска. Экспануюцца матэрыялы аб савецкіх воінах — беларусах, што праславіліся ў баях за вызваленне Польшчы, Венгрыі, Чэхаславакіі, Балгарыі і іншых краін ад фашысцкіх захопнікаў.

Папоўніўся новастораны аддзел пасляваеннага сацыялістычнага будаўніцтва. Тут з'явіліся цікавыя дыяграмы, якія паказваюць далейшае развіццё народнай гаспадаркі Беларусі ў шостай пяцігодцы.

Зараз у музеі налічваецца каля 80.000 экспанатаў.

(БЕЛТА).

Даярка Вольга Галубцова надаіла мільён кілаграмаў малака

ТАЛАЧЫН. (БЕЛТА) Вольга Сямёнаўна Галубцова 25 год працуе даяркай у саўгасе «Рэканструктар». За гэты час яна надаіла больш мільёна кілаграмаў малака.

Паспяхова працуе тав. Галубцова і цяпер. За 10 месяцаў гэтага гаспадарчага года яна атрымала па 3 696 кілаграмаў малака ад кожнай каровы. Знатная даярка клапатліва даглядае жывёлу. У саўгасе ўведзен зялёны канвеер. Жывёле ў дастатковай колькасці выдаецца салодкі лубін, гарох з аўсом і іншыя кармы. У кароўніку ёсць аўтапаілкі, падвесная дарога.

За ўвесь час работы тав. Галубцова не дапусціла ніводнага выпадку падзяжу маладняк. У яе статку поўнасцю ліквідавана ялавасць матачнага пагалоўя.

Знатная даярка павышае кваліфікацыю на заатэхнічных курсах.

Тав. Галубцова з'яўляецца ўдзельніцай Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўкі, узнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, медалем «За працоўную адзнаку».

Энергію ветра — на службу калгасам

Карта рэспублікі, вывешаная ў адным з пакояў Міністэрства сельскай гаспадаркі БССР пакрыта шматлікімі абазначэннямі ветраных рухавікоў.

— Калі да канца мінулага года ў калгасах рэспублікі налічвалася менш 150 ветрасілавых установак, то ў гэтым годзе арцелі набываюць 200 такіх рухавікоў і амаль трэцюю частку з іх ужо ўстанавілі, — расказвае начальнік аддзела механізацыі працаёмкіх працэсаў у жывёлагадоўлі П. Клімянкоў-Падлікі, праведзеныя спецыялістамі, сведчаць аб высокай эфектыўнасці выкарыстання таннай энергіі ветра. Напрыклад, у калгасе імя Ракасоўскага, Рудзенскага раёна ветрарухавік падае ваду з буравога калодзежа, прыводзіць у дзеянне млын для размолу зернефуражу. У выніку за стойлавы перыяд сэканомлена 760 чалавекадзён, скарочаны затраты цяглавай сілы. Кошт рухавіка акупіўся за адзін год. Паспяхова выкарыстоўваюцца ветрасілавыя ўстаноўкі ў радзе калгасаў Гомельскай, Гродзенскай абласцей.

Міністэрства сельскай гаспадаркі аказвае калгасам дапамогу ў набыцці і ўстаноўцы ветрарухавікоў. Для мантажу ветравых установак многія МТС забяспечаны аўтаперасоўнымі майстэрнямі.

(БЕЛТА).

Новыя беларускія мастацкія фільмы

На экраны рэспублікі выйшаў новы мастацкі каляровы фільм «Пасеялі дзяўчаты лён» вытворчасці студыі «Беларусьфільм». Яго паставіў рэжысёр В. Корш-Саблін па сцэнарыю Е. Памешчыкава. Аператар I. Акуліч.

Зараз ідуць здымкі мастацкага фільма для дзяцей «Пачатак шляху». У аснову сцэнарыя пакладзена аповесць Міхася Лынькова «Міколка-паравоз». Сцэнарый напісан аўтарам у садружнасці з М. Садковічам. Фільм ставіць рэжысёр В. Голуб. Запушчана ў вытворчасць карціна па вядомай аповесці В. Караленкі «Лес шуміць». Пастаноўка фільма даручана маладым рэжысёрам Ч. Фігуроўскаму і П. Васілеўскаму.

(БЕЛТА).

Піяніна „Беларусь"

Нядаўна на імя дырэктара барысаўскай фабрыкі піяніна імя Молатава прыйшло пісьмо ад жыхара Масквы. Ён паведамляў, што год назад набыў барысаўскае піяніна, і шчыра дзякаваў за добры інструмент. Такія пісьмы прыходзяць на фабрыку даволі часта з усіх куткоў нашай Радзімы. Барысаўскія піяніна вядомы і ў краінах народнай дэмакратыі.

Калектыў фабрыкі плённа працуе над удасканаленнем якасці прадукцыі. У гэтым годзе распрацавана новая мадэль піяніна маркі «Беларусь». Для забеспячэння больш высокіх акустычных якасцей інструмента ў мадэлі прыменена панцырная чыгунная рама, па-новаму праводзіцца адсечка струн. Зменена канструкцыя рэзанансавай дэкі, інструмент мае больш роўны гук з прыгожым тэмбрам.

Канструкцыйныя змены далі магчымасць скараціць вагу інструмента на 10—15 працэнтаў і надаць яму больш прыгожы вонкавы выгляд. Распрацавана 10 розных арыгінальных малюнкаў мастацкага афармлення верхняй рамы.

Нядаўна калектыў фабрыкі выпусціў некалькі эксперыментальных інструментаў гэтай маркі. Для іх агляду і выпрабавання на прадпрыемства прыязджалі спецыялісты, кампазітары, музыказнаўцы, якія адзначылі выдатныя музычныя якасці піяніна. Новую марку піяніна «Беларусь» вырашана паслаць на Усесаюзную прамысловую выстаўку ў Маскву.

Зараз канструктарска-тэхналагічнае бюро распрацоўвае тэхналогію масавай вытворчасці новага інструмента. Серыйны выпуск піяніна «Беларусь» новай маркі пачнецца ў гэтым годзе.

Калектыў фабрыкі распрацоўвае і іншыя мадэлі піяніна з рознымі змяненнямі асноўных дэталей інструмента. У распрацоўцы знаходзіцца малагабарытнае піяніна.

М. МАУЧАНСКІ.

Будаўніцтва гасцініц

Міністэрствам камунальнай гаспадаркі Беларусі распрацаван план будаўніцтва гасцініц на 1957 год. У Бабруйску і Брэсце намечана здаць у эксплуатацыю гасцініцы на 154 месц кожная, у Гомелі — на 200 месц, у Оршы — на 110 месц. Тыпавыя будынкі будуць узведзены на працягу года ў чатырнаццаці раённых цэнтрах рэспублікі. Сярод новабудоўляў цікавасць прадстаўляе гасцініца ў Талачыне, разлічаная, у асноўным, на аўтатурыстаў. Тут да паслуг прыезджых будуюцца стаянкі для машын.

(БЕЛТА).

Васіль Лук'янчык

Пра мяне гаварылі...

Пра мяне гаварылі дзяўчаты,
Ды не ў праўду, вядома, у жарт:
— Ні адна не палюбіць Ігната,
Бабылём застанецца Ігнат.

Як з работы спяшае, спяцоўка
Яго пахне бензінам заўжды.
І калі б дакрануўся да шоўку
Нашых плацццяў — не вымыць тады.

Асабліва смяялася Наста,
Як убачыць, жартуе штодзень:
— Вунь ідзе трактарыст наш калгасны,
Вунь «чумазы», дзяўчаты, ідзе...

За вясельным сталом-жа сказала,
Закрываючы ўсмешку сваю:
— Мой «чумазы»! Цябе пакахала
Я за чыстую працу тваю.

Вучні Ленінской сярэдняй школы перапісваюцца са школьнікамі горада Тулішкой.
На здымку: Анна Лазічная чытае таварышам пісьмо ад польскіх сяброў.

КАР'ЕРА

У адным са сваіх падарожжаў па Беласточкаму ваяводству мне захацелася праведаць сектар па размеркаванню працы Прэзідыум павятовай рады нарадовай у Дамброве. Цікавілі мяне заявы аб паступленні да працы, іх змест і наогул праблема працы.

У гэтым сектары знаходзілася больш 400 заяў з просьбаю аб паступленні да працы і толькі да разумовай працы.

Прыгледзімся некаторым заявам і іх зместу. Большасць гэтых заяў напісана моладдзю, якая скончыла толькі 7 клас і марыць аб служачай «кар'еры».

Гр. Станіслаў Пігень з Грабова, Дамброўскага павета, піша ў сваёй заяве, што мае 20 год і скончыў 8 клас. Вельмі просіць, каб далі якую-небудзь бюровую працу. Прапанаванай працы на будаўніцтве ён не захацеў, хоча застацца служачым. Гр. Яніна Беленец з Багатэрув Старых мае 18 год і скончыла 7 кл. Мара яе — атрымаць працу ў бюро. Арфаграфія і стыль пісьма вельмі дрэнныя, заява аж кішыць ад памылак. Гр. Надзя Матук з Сынковец мае 18 год і 6 кл. пачатковай школы. Просьба тая самая што і ў папярэдніх заявах — разумовая праца.

У гэтых трох і дзесятках другіх заяў паўтараецца тая самая нотка — хачу працаваць дзеля дабра Народнай Польшчы, гэтым самым умацоўваць мір, пасадзейнічаць для росквіту і магутнасці нашай радзімы. Прыгожыя словы, аднак у гэтых заявах гучаць як пустыя фразы.

Чаму гэта ўсе маладыя людзі дамагаюцца разумовай працы? Чаму ўсе хочуць быць служачымі? Ці фізічная праца гэта сорам? Яшчэ ў свядомасці нашых людзей застаўся погляд на фізічную працу, як на працу горшую, што «кар'еру» можа зрабіць толькі служачы. Аднак жыццё гэтаму супрацьстаіць. Адзначаных у працы рабочых таксама паважаюць як і служачых. Бачым рабочых, якія займаюць высокія пасады, якія дасягнулі гэтага ўласнаю працаю ў прадукцыі. Бачым рабочых выхавацелямі і настаўнікамі, пасламі на сейм. Заработкі ў прадукцыі большыя чым у служачых.

І каб не быць галаслоўным, прывядзём у прыклад толькі дзве галіны: будаўніцтва і горная прамысловасць.

На будаўніцтве ў Беластоку, якое вядзецца Аб'яднаннем Гарадскога будаўніцтва, заработная плата рабочага ў сярэднім вынесла ў чэрвені больш 1 500 зл. (было і больш 2 500).

Калі справа ідзе аб горнай прамысловасці, дык тут разыходжанні яшчэ большыя. Шахцёр працуючы пад зямлёю зарабляе 1 200 — 1 500 зл. (маю на думцы пачынаючага шахцёра). Ёсць шахцёры, якія зарабляюць па 3 і 4 тысячы злоты. Яны купуюць матацыклы, самаходы і жывуць куды лепш ад простага служачага ў горнай прамысловасці, які зарабляе ў сярэднім толькі 1 000 злоты. Пішучы аб шахцёрах, трэба ўспомніць аб шахцёрскай карце, якая гарантуе шырокія правы і прывілеі шахцёрам. Такіх прыкладаў можна прывесці больш, але думаю, што і гэтыя два многа аб чым гавораць.

Часта яшчэ пад словам рабочы падразумяваецца чалавек неадукаваны, чалавек, які вельмі цяжка працуе, г. зн. фізічна. Такі погляд — гэта яшчэ перажыткі капіталістычнага ладу. У адсталай капіталістычнай Польшчы праца ў фабрыцы была вельмі цяжкай. Уласніку фабрыкі невыгадна было прывозіць дарагія машыны, якія выконвалі-б за рабочага цяжкія працы. У такіх выпадках непатрэбна была рабочаму навука, а патрэбна была толькі фізічная сіла. Неабходнасць пайсці да фабрыкі — гэта самы пануры, страшны лёс пралетарскага дзіцяці перад вайной. Тады-то разумовая праца лічылася «благаслаўленнем» а «кар'ера» служачая — гэта мара. Але ад таго часу многае змянілася.

Пры сацыялістычным ладзе рабочы не можа быць чалавекам неадукаваным. Абслугоўванне сучасных машын патрабуе добрага ведання тэхнікі. Рабочы ўзброены перадавой тэхнікай з'яўляецца пакарыцелям прыроды — вытворнікам народнага добрабыту. У будучым праца на фабрыцы будзе чыстай і не патрэба будзе вялікага фізічнага намагання. Зусім не лёгкая справа быць добрым рабочым. Развіццё тэхнікі, усё больш дакладныя машыны ў фабрыках вядзе да таго, што перад рабочымі, якія абслугоўваюць гэтыя машыны, ставіцца больш высокія патрабаванні. Узровень рабочых, якія абслугоўваюць сучасныя машыны, не адрозніваецца ад узроўню тэхнікаў і інжынераў. Усё больш сціраецца розніца паміж фізічнай і разумовай працай.

Пасля скончання 7 кл. найбольш моладзі ўцякае з вёскі ў горад, да разумовай працы. Сведчаць аб тым нават і заявы, якія праглядаў я ў Дамброве. Аб якой «кар'еры» марылі Пігень, Беленец і Матук? У будучых камуністычных будуць працаваць людзі адукаваныя, на вёсцы будуць пражываць таксама людзі з сярэдняй а нават і вышэйшай адукацыяй. Калі-б перабраліся іх усіх у горад — на вёсцы нікога-б не засталася. Каб жыць культурна патрэбны і на вёсцы адукаваныя людзі.

Ці патрэбна пашыраць сетку бюраў, кантор? Не, непатрэбна. На ўтрыманне адміністрацыйнага апарата працуюць рабочыя і сяляне. Дзяржава ліквідуе многа непатрэбных устаноў, менш кваліфікаваных работнікаў перапроўдзяць да вытворчасці, вучаць далей.

Ці на тэрыторыі Беластоцкага ваяводства няма працы тым, якія падалі заявы? Ёсць праца! Нават у Дамброве будаўніцтва патрабуе дзесяткі людзей; ПГР, меліярацыя, работы на чыгунцы і г. д. Яшчэ горш, што моладзь, якая скончыла ФЗО, або іншыя школы, не працуе па спецыяльнасці, а хоча застацца служачым. У кожным сектары па размеркаванню працы ляжаць патрабаванні на работнікаў да вугальнай прамысловасці, да будаўніцтва, да ПГР-аў. Там патрэбна не дзесяткі а тысячы людзей.

Праца ў Народнай Польшчы — з'яўляецца правам і абавязкам кожнага грамадзяніна. Ці кожны, хто падаў заяву аб працы, добра зразумеў сэнс гэтага артыкула, ці кожны прадумаў перспектывы служачай «кар'еры» пасля скончэння 7 класаў?

А. ОМІЛЬЯНОВІЧ.

Прымаецца падпіска на „Ніву” з высылкай за граніцу

Паведамляем, што грамадзяне, якія жадаюць зрабіць падпіску на «Ніву» з высылкай за граніцу, могуць ужо гэта зрабіць.

Падпіску прымае: Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, Al Jerozolimskie 119 — konto PKO 1 — 6 — 100024 — Warszawa.

Просьба падпісчыкаў выразна і дакладна пісаць на паштовым бланкеце адрас атрымальніка за граніцай загаловак часопіса і на які час зроблена падпіска.

Падпіска за граніцу выносіць: за квартал 10.15 зл., паўгода 20,30 зл., за год 40,60 зл.

Начныя дрывасекі

Калі сонца апусцілася з палудня, Рыгор пачаў рыхтаваць воз. Ён паздымаў з восяў колы і пачаў, не шкадуючы, накладаць у буксы шмаравілла. Пашмараваўшы таксама і восі, ён наклаў колы і пачаў туга акручваць абады ўсялякімі шматамі. Акруне шматай, намочыць дратву і моцна, нацягваючы яе, прывяжа да обада.

Нецікавая гэта работа. Аднак што зробіць, прыхатавацца трэба добра, каб воз у дарозе, барані божа, нідзе не рыпнуў, каб кола, стукнуўшы ў нейкі корань, не нарабіла лёскату на ўсёй лес.

Нямала Рыгор нахадзіўся каб атрымаць пазваленне на пакупку лесу. Дзе ён не быў у гэтай справе. У Грамадскай радзе так надаеў, што яго нават слухаць не хацелі. Некалькі раз да ваяводства ездзіў. У канцы пастанавіў напісаць заяву ў міністэрства. Аднак і гэта нічога не дапамагло.

Адказалі, што лес трэба берагчы, што фашысты яго вельмі-ж ужо многа знішчылі, урэшце, што ён з'яўляецца неабходным матэрыялам у нашым прамысловым будаўніцтве. Вось таму не можна пазволіць Рыгору на пакупку ж такой вялікай колькасці дрэва, якой патрабуецца на пабудову сямейнай хаткі.

* * *

Бышчам сажа стаяла цёмная ноч. Фурманка з Рыгорам і яго сынам бязшумна ўязджала ў лес.

Яшчэ ўчора хадзяцы нібыта за грыбамі, Рыгор прыкмеціў высокую стройную сасну.

Замільгацела аблупленая Рыгорам уперад кара. — Прыехалі, — прашаптаў Рыгор.

Скінуўшы з воза дзяту, пілу і сякеру Рыгор адвёў каня ў гушчар і, павесіўшы яму на шыю торбу з аброкам, пайшоў да сасны. — Пачынаймо ў імя божа — трошкі, разма... жагнаючыся сказаў Рыгор. Пачалі пілаваць, што нейкі час падзяваючы пілу нафтай. Піла бегучая па олі ўрэзвалася ў ствол сасны.

І вось стройная сасонка, бышчам касой падцятая, ломячы галлё, з трэскам грымнула на зямлю.

Рыгор з сынам хутка адскочылі ў гушчар і, прытаіўшыся, пільна наслухоўвалі.

Цішыня... Толькі лес шуміць, толькі недзе пужліва загукала сава. Счакаўшы яшчэ некалькі хвілін, пачалі класці сасну на воз.

Паклаўшы, спрытна закрылі пень сасны галлём і пачалі вяртацца.

Аднак не прывезлі сасну да вёскі. Скінуўшы яе на полі ў глыбокую баразну, у тую-ж ноч прыаралі зямлёй. Ды так спрытна, што маглі-б прыйсці сюды хоць дзесяць ляснікоў — яны нават не падумалі-б, што топчуць па нядаўна ўкрадзенай Рыгорам сасне.

— Ну, сынок, — са ўздохам палёгкі сказаў Рыгор распрогшы каня — матэрыял на падрубы ёсць. Да восені пастараемся яго і на цэлы зруб, а на весну пачнем ставіць новую хатку.

Тады ўжо і жаніцца можаш.

* * *

Хто ведае, колькі яшчэ раз Рыгор будзе ў начы выязджаць у лес, хто ведае, ці яму гэта заўсёды так гладка пойдзе?

А што калі яго ляснікі сустрэнуць на гэтай рабоце? Тады суд, турма.

Ведае Рыгор аб гэтым, вельмі добра ведае, ён усё перадумаў, аднак другога выхаду пакуль што не бачыць.

Сялян, каторыя патрабуюць дрэва, ёсць у нас многа. Запатрабаванне на дрэва ёсць вельмі вялікае. Аднак надзел яго вельмі малы. Напрыклад, у Беластоцкім ваяводстве ў гэтым годзе надзелена яго ўсяго толькі 7 000 кубічных метраў.

Вось таму сяляне нягледзячы на вельмі вострыя законы, якія ахоўваюць лес — крадуць яго. А што крадуць, сведчыць аб гэтым сярэдняя гадавая пабудова драўляных памяшканняў на Беласточчыне, якая складае лік каля чатыры тысяч.

Ці-ж нельга развязаць гэтай праблемы? Мне здаецца, што можна. Вядома, лесу ў нас ёсць не вельмі многа. Зразумела, што трэба яго шанаваць і вырубку дрэва абмяжоўваць да мінімум.

Аднак каб зменшыць запатрабаванне на лес у сялян, трэба павялічыць надзел другіх будаўнічых матэрыялаў, такіх як цэгла і цэмент.

Ці-ж селянін абавязкова патрабуе будаваць хату з дрэва? Думаю, што не. Аднак каб ён мог пабудаваць мураваную хату, трэба яму даць магчымасць купіць гэтыя матэрыялы. Нажаль і гэтых матэрыялаў адчуваецца вялікі недахоп у вёсцы.

А ці-ж няможна пабудаваць супольных сялянскіх цагельняў, якія непасрэдна забяспечвалі-б сялян у цэглу? Умовы на пабудаванне іх ёсць вельмі добрыя, узяўшы пад увагу факт, што на Беласточчыне ёсць вельмі многа гліны і многа ў лясах марнуецца дрэва да апальвання.

Або, ці-ж няможна выкарыстаць вопыту пабудовы дамоў з гліны ды хврасту?

Вось такі дом пабудаваў грамадзянін Лушчынскі з Дыдулёў у Бельскім павеце. Кажа ён, што жыць у гэтым доме вельмі выгодна. Чаму-ж больш сялян не можа будаваць такіх дамы?

* * *

У лясах на Беласточчыне дагэтуль марнуецца больш 60 тысяч кубічных метраў дрэўна. Ляжыць яно ў лясах ды гніе. Аднак сялянам яго прадаваць не хочуць, бо маглі-б яны (па думцы кіраўнікоў Акругі дзяржаўных лясоў) пры гэтым многа красць незакупленага дрэўна.

А селянін-жа няможа сядзець у зімовыя дні ў халоднай хаце. Вугалю-ж яму ніхто не прадасць. Вось таму едзе ў лес ды крадзе дрэўна не толькі на пабудову, але і на апаліванне.

Аднаму так як Рыгору — удасца, другога прылапаюць і пад суд аддадуць.

Вось над гэтымі праблемамі, думаю, што варта задумацца. Мне здаецца, што нават найвастрэйшыя законы не ўсцерагуць лесу, калі селянін пакуль што не можа без яго абыйсціся.

Таму ён і крадзе.

(вб)

Сураж — замковая гара. Фото — В. Макулеўскі.

АНДРЭЙ СОШКА

Залатая восень

Ой, прыйшла да краю
Восень залатая!
У дагелым садзе
Яблыкі спадаюць.

У полі спее грэчка,
У гародзе гурэчкі,
Боб на тычку ўеўца,
Жаўцее сланечнік.

Людзі працавіты
Паваэілі жыта.
Пахне свежым хлебам,
Новым, смакавітым!

Спелюць лён дзяўчаты:
Залаты, багаты!
Маці рве каноплі... —
У школу йдуць рэбяты.

Сонца свеціць, грэе,
Мак у гародзе спее,
Ружы каля вокнаў
Агнём палымнеюць.

Каля родных домаў
Ідзе вясёлы гоман,
Сыпле малацілка
Зернамі, салёмай.

Рэхам разнеслася,
З гукам палілася!
Наша маладая,
Залатая восень!

Падляшша — прыклад сяброўства двух народаў

Падляшша спрадвеку з'яўлялася тэрыторыяй, дзе непасрэдна сутыкаліся і саперанічалі ўплывы польскіх, рускіх і беларускіх князёў, і дзе аднячасова сужыў польскі і беларускі народ. Трэба падкрэсліць, што гэтыя народы сужылі вельмі згодна.

Калі пераглядзець гісторыю Падляшша — не знойдзеш ніякіх фактаў, якія сведчылі-б аб нейкіх непаразуменнях або барацьбе паміж польскім і беларускім народамі.

У пачатку XI ст. на Кіеўскай Русі панаваў Яраслаў Уладзіміравіч званы — Мудрым. Трэба сказаць, што Яраслаў Мудры вёў даволі доўгую вайну з Балеславам Хробрым, але на тэрыторыі Падляшша не было ні адной бітвы.

У час паходу на Яцьвягаў Яраслаў Мудры заняў поўднёвае Падляшша, сарганізаваў абарону, пабудаваў умацаванні ў Драгічыне, Мельніку, але мясцовасці не знішчыў. Ён нават не супрацьставіўся мазавецкаму асадніцтву, якое займала тэрыторыю Цеханоўца. Яго наследнікі, якія панавалі на працягу другой паловы XI і XII ст. ст. — Здзіслаў Мсціслававіч і Усевалад Олегавіч, — уладалі Драгічынам і Мельнікам, і ў далейшым, яны таксама моцна спрыялі мазавецкаму асадніцтву, жылі ў згодзе з князямі з роду Пястаў. Рускі князь Усевалад быў нагат цесцем князя Уладыслава II — сына Балеслава Крываустага. Часамі здараліся нейкія непаразуменні але толькі паміж самымі князямі, калі разыходзілася ім аб тое, хто будзе валодаць той ці іншай тэрыторыяй. Сваркі гэтыя запанавалі асабліва пасля смерці Усевалада, які яшчэ да смерці ў 1143 г. падзяліў сваю маёмасць паміж сваякоў.

Асабліва востры характар мела сварка паміж князямі Васільком і Уладзімірам — сынам Валадарка.

У дапамогу Васільку, як свайму швагру, прыйшоў сын Балеслава Крываустага — князь Лешэк. У выніку чаго, у 1180 годзе атрымаў ён ад Васілька Драгічын і Мельнік.

У 1240 годзе, калі татары сарганізавалі нашэсце — Падляшша было вельмі знішчана і абязлюджана. Пасля нашэсця татараў займаюць яго літоўскія, а потым зноў рускія князі. На Падляшскія землі наехалі рускія і мазавецкія асаднікі. Мазавецкія асаднікі былі моцна падтрымліваны рускімі князямі. Слаўны Даніла Раманавіч, які каля 1253 года каранаваўся на караля ў Драгічыне ў час паходу на яцьвяжцаў бараніў Падляшша, як толькі мог перад напаламі грабежніцкіх яцьвяжскіх кунігасаў. Князя Данілу моцна падтрымлівала польскае і рускае асадніцтва і мазавецкія князі, і дзеля таго ён вельмі адважна арганізаваў паходы на Яцьвеж.

Пасля аднаго з такіх паходаў, у час якога зайшоў аж за Райгруд — князь Даніла на чале войска перайшоў Нарву ля Візны (маёмасць маза-

Беларусы ў Аргентыне

Адкуль яны там узяліся, якія абставіны і прычыны прымусілі іх пакінуць Радзіму і ехаць далёка па-за межы сваёй краіны?

Пасля першай сусветнай вайны 1/3 тэрыторыі Беларусі з яе 4-мільённым насельніцтвам папала пад уладу польскай санацыі. Пачалося бязлітаснае праследванне польскімі нацыяналістамі беларусаў і ўсяго што беларускае. Ліквідавана ўсе беларускія пачатковыя і сярэднія школы, хоць былі яны прыватнымі. Распушчана «Беларускую Сялянска-Рабочую Грамаду». Многія тысячы беларусаў запоўнілі турмы і канцэнтрацыйны лагер у Картузскай Бярозе. Беларускае насельніцтва цярпела жорсткі нацыянальны і сацыяльны прыгнёт. Непасільныя налогі паглыбвалі беднасць і галечу беларускага народа.

Гэтыя вось абставіны і прымусілі беларусаў шукаць выйсця. Пачынаючы з 1925 года яны масава пачалі эміграваць куды толькі было можна.

У пошуках працы і хлеба шмат беларусаў апынулася далёка за межамі роднага краю: — у Парагваі, Уругваі, Бразіліі а пераважна ў Аргентыне.

Жыццё беларусаў у Аргентыне было не да пазайздрашчэння. Новыя кліматычныя ўмовы, няведанне мовы, недахоп грошай на пакупку гаспадаркі — усё гэта давала адчуць сябе. Крызісы ставаліся прычынай пастаянных пераездаў у пошуках працы. І такім чынам шмат беларусаў пасялялася ў гарадах, напаўняючы рады гарадскога пралетарыяту.

Польскія афіцыяльныя прадстаўнікі ў Аргентыне не прымалі ніякіх мер каб палягчыць існаванне выхадцаў з Польшчы. Наадварот, яны і тут імкнуліся праводзіць сваю нацыяналістычную палітыку, прымушаючы беларусаў уступаць у польскія рэакцыйныя арганізацыі, калі тыя звярталіся да іх з просьбай дапамагчы ў атрыманні якіх-небудзь дакументаў, патрэбных для паступлення на работу.

Будучы ў чужой краіне беларусы аднак не забывалі аб сваім нацыянальным паходжанні. І яны, наколькі гэта было магчыма і наколькі пазваляла ўлада, імкнуліся праводзіць сярод усёй беларускай эміграцыі культурна-асветную працу.

Першыя спробы такой працы назіраем яшчэ перад 1930 годам, калі беларусы разам з украінцамі арганізавалі «Саюз Украінскіх Рабочых Арганізацый» (СУРО).

У склад Саюза ўваходзілі аддзелы, складзеныя і з украінцаў і з беларусаў.

Галоўнай мэтай Саюза была культурна-асветная праца сярод беларуска-украінскіх мас, аднак, як свядомая частка рабочага класа, многія члены Саюза ўдзельнічалі і ў прафсаюзным руху.

Саюз арганізаваў курсы па самаадукацыі, выдаваў рускія, беларускія і украінскія газеты, выпісваў сучасную савецкую літаратуру, наладжваў тэатральныя пастаноўкі і г. д.

У сувязі з дзяржаўным пераваротам у краіне ў 1930 годзе, існаванне Саюза павінна было перайсці ў падполле. Многія члены падвергліся арыштам і дэпартацыям у Польшчу. Аднак Саюз прадаўжаў існаваць, хоць вынікі работы моцна панізіліся.

На другім з'ездзе ў 1932 годзе, згодна з дамаганнямі беларусаў, арганізацыя СУРО была перайменавана на «Саюз Украінскіх і Беларускіх Рабочых Арганізацый» (СУБРО).

А ў 1934 годзе паўстала незалежнае беларускае культурна-асветнае таварыства.

З'яўленне першага беларускага культурнага таварыства ўсе беларусы ў Аргентыне сустрэлі з вялікай радасцю. Нягледзячы на шмат цяжкасцей, культурная праца таварыства паступова пачала развівацца. Арганізаваліся асветныя курсы, чыталіся даклады па літаратуры і на іншыя тэмы, арганізавана культурную, тэатральную і іншыя камісіі, жаночую секцыю, секцыю моладзі. Усе ахвотна браліся за працу. Паўстаў драматычны гурток, хор, струнны аркестр і г. д. У хуткім часе былі даны першыя спектаклі, канцэрты, кінематаграфічныя вечары. Даходы з гэтага прызначаліся на абсталяванне і ўтварэнне бібліятэкі.

У след за першай беларускай арганізацыяй, пачалі паўставаць і іншыя як: Таварыства «Культура» і «Бібліятэка ім. І. Луцкевіча» у 1937 годзе, а ў 1938 г. паўстала тав. «Белавеж», перайменаванае потым на «Якуб Колас».

Кожная з гэтых арганізацый працавала самастойна. Такая адасобленасць існавання не была карыснай. Таму гэтыя арганізацыі ў 1939 г. аб'ядналіся, утвараючы Федэрацыю Беларускіх Таварыстваў і Арганізацый у Аргентыне. Гэта пазволіла на больш планамер ы ход культурнай работы сярод беларускай эміграцыі.

Калі ў 1941 годзе нямецкія фашысты напалі на Савецкі Саюз, беларусы ў Аргентыне з першага дня ўзяліся за работу па збору грошай і ахвяр на дапамогу Радзіме. Пры кожным таварыстве ўтварыліся групы, каторымі кіраваў часовы камітэт. 7 красавіка 1942 года паўстаў Беларускі Дэмакратычны Камітэт Дапамогі Радзіме. Праўленне Камітэта шырока і планамерна разгарнула работу па ўсёй Аргентыне.

У сувязі з дзяржаўным пераваротам у 1943 годзе, Федэрацыя і шмат іншых таварыстваў былі закрыты. Аднак дзейнасць для дапамогі Радзіме не спынілася. Па ініцыятыве «Культуры» і «Луцкевіча», утварыўся Беларускі Цэнтр Дапамогі Радзіме, які існаваў легальна.

У 1945 годзе, калі была знята забарона ў існаванні легальных нацыянальна - культурных арганізацый паўстаў «Саюз Беларускіх Культурных Арганізацый у Аргентыне». Увайшоў ён у састаў «Славянскага Саюза ў Аргентыне», дзе беларусы займаюць адно з перадавых месц.

22 красавіка 1945 года па ініцыятыве Беларускіх Культурных Таварыстваў у Саенс Пеня, Касерос, Рамое, Мехія, Док-Суд і Олівос, адбыўся сход дэлегатаў, на якім апрацавана пастанову аб утварэнні ў сталіцы Беларускага Культурнага Таварыства, якое аб'яднала-б усіх беларусаў, пражываючых у Буэнос Айрэс і ваколіцы ў адну арганізацыю. Вырашана назваць гэткую арганізацыю «Беларускі Культурны Цэнтр».

31 чэрвеня 1945 года Беларускі Культурны Цэнтр названы ім. М. Горкага пачаў свае існаванне.

Апрача вышэй памянутых існавала рад іншых выдатных і актыўных беларускіх таварыстваў, як: Культурна-Асветнае Таварыства «Янка Купала», узнікшае ў 1946 годзе, Беларускае Культурнае Таварыства «Мінск», раней «Беласток» — 1939 г., Беларускае Культурна-Асветнае Таварыства ў г. Берысо, Культурна-Асветнае Беларускае Тав. «Саенс Пеня» потым названае «Аляксей Талстой», Беларускае Културна-Асветнае Таварыства «Георгій Скарына» — 1941 г., самастойная арганізацыя — Бібліятэка ім. «Янка Купала» у Комадаро Бівадавія—1944 год, шмат падкамітэтаў дапамогі Радзіме, як: — беларускія падкамітэты ў Віжа, Лінч, Олівос, Палермо, Баракас, ім. Чэрнякоўскага ў зоне Патрысіос і Помпежа і іншыя.

Паўставала таксама шмат супольных беларуска-украінскіх таварыстваў: «Іскра», «Адзінства», таварыства ў Касерос і г. д.

Галоўным кіруючым органам усіх беларускіх арганізацый у Аргентыне з'яўляецца З'езд Беларускіх Арганізацый. Першы З'езд пасля вайны адбыўся ў 1946 годзе. У ім прымалі ўдзел дэлегаты ад усіх таварыстваў.

З'езд беларусаў прайшоў у выключна аднадушнай атмасферы. У справаздачным дакладзе аб рабоце камісіі па арганізацыі з'езду старшыня яе Т. Ляшук сказаў: «Сур'ёзнасць моманту, у якім адбываецца наш з'езд абавязвае кожнага беларуса, кожнага чэснага патрыёта, перамагчы варажасць і падазронасць, узнікшыя ў выніку некаторых нязгод і аддаць сябе ў распараджэнне агульнай справе, каб даказаць самому сабе і другім, што беларусы ў Аргентыне з'яўляюцца годнымі сынамі сваёй Радзімы і ўсёй славянскай сям'і і гатовы працаваць разам з аргентынскім народам для міру і прагрэсу чалавецтва».

З'езд даказаў, што беларусы не толькі разумеюць гістарычны момант, у якім ім прыходзіцца працаваць, але і на справе выконваюць свой патрыятычны доўг.

З'езд абмеркаваў шмат важных праблем у працы беларускіх арганізацый, а імення: аб забяспячэнні і захаванні поўнай еднасці ўсіх землякоў у рамках «Саюза Беларусаў», аб ролі і ўдзеле жанчын і моладзі ў працы, аб ролі і значэнні руска-беларускай газеты «Наш Голас».

З'езд намеціў планы далейшай неспыннай дзейнасці ўсіх беларускіх арганізацый у Аргентыне. У 1947 годзе адбыўся другі Беларускі З'езд.

З'езд падкрэсліў, што дасягненні беларускіх арганізацый з'яўляюцца ўсё яшчэ нездавальняючымі і трэба шмат намаганняў, каб поўнасцю ліквідаваць адсталасць, каб дасягнуць новых выдатных поспехаў у барацьбе за высокі культурны ўзровень беларуса.

Беларускія арганізацыі ў Аргентыне напатыкаюць на шмат цяжкасцей, яны не знаходзяць падтрымкі з боку ўладаў і вымушаны лічыць толькі на ўласныя сродкі.

В. Л.

У сувязі з месячнікам польска - савецкай дружбы дэманструецца фільм «Отэла».

Гэта каляровы савецкі фільм, які быў узнагароджаны за рэжысуру на Міжнародным Фестывалю Фільмаў у Канэ. Рэжысура С. Юткевіча.

На здымку: Сергей Бондарчук у ролі Отэла.

ФОТО — ЦАФ.

вецкіх князёў). Аднак мазавецкія князі не мелі за гэта ніякай прэтэнзіі, што сведчыла аб вельмі добрых братэрскіх суадносінах паміж Руссю а Падляшшам. Калі Падляшшам авалодалі літоўскія князі — жыццё асаднікаў не змянілася. Літоўскія князі шчыра апекаваліся і падтрымлівалі асаднікаў і рускіх, і полскіх. Дзеля таго і не было прычыны да зайздрасці або нянавісці з аднаго ці другога боку.

Рэлігійная і дыялектычная розніца (беларусы — праваслаўнай, а польскія і мазавецкія асаднікі — каталіцкай веры) не выклікала спрэчак паміж сялянамі — беларусамі і палякамі. Яны чулі сябе найлепшымі суседзямі і прыяцелямі. Амаль у кожным мястэчку Падляшша між іншым у Кнышыне, Суражы і Тыкаціне побач каталіцкіх касцёлаў існавалі праваслаўныя царквы, а потым нават і уніяцкія.

Гэтай згоднасці не магла парушыць нават езуіцкая прапаганда. Трэба сказаць, што князь Міхал Гіньскі, уласнік значнай часткі Падляшша, які падаваўся абаронцам праваслаўя — імення да гэтага імкнуўся, каб выклікаць нянавісць палякаў да праваслаўных. І вось пры ўладзе караля Яна Казімежа прыйшлі гады страшэннага шведскага нашэсця. Калі ў канцы жніўня 1655 г. на Падляшша нахлынулі слаўныя з грабежу і бязлітаснасці шведскія салдафоны — тады супольна, у адных шэрагах выступілі да барацьбы з акупантам сяляне — палякі і сяляне — беларусы.

Трэба падкрэсліць, што беларусы нават першыя кінулі лозунг да барацьбы, бо польскае сялянства жыло сярод дваровай шляхты, якая пачаткова лаяльна адносілася да скандынаўскіх захопнікаў, што перашкаджала востра выступіць да барацьбы. Перш за ўсё палыналі агністай барацьбой і бунтам беларускія тэрыторыі. Сялянскія партызаны ў міг разбілі шведскія гарнізоны ў Мельніку, Орлі, Заблудаве. Па іх прыкладу пайшло да барацьбы цэлае Падляшша.

Камандаванне над сялянскімі ватагамі ўзяў мельніцкі староста — Вайцех Эмерык Млечка. Косы, вілы і сякеры сялян званілі па збруі і касках шведскіх райтараў і князёў. Сяляне дашчэнту нішчылі слабейшыя атрады шведаў. Мацнейшыя атрады таксама вымушаны былі ўцякаць. Гарэлі полымем гарады, вёскі і мястэчкі. Аднак пасля двухгадовай цяжкай і страшэннай вайны, знішчанае і апустошанае Падляшша было вольнае ад ворага, які пагражаў і рабаваў як польскіх так і беларускіх сялян. Потым наступіў перыяд падзелу магнацка-шляхецкай Польшчы. Аднак ніякая сіла не здолела разбурыць традыцыйнай салідарнасці паміж сялянамі — палякамі і беларусамі. Не здолела яе разбурыць царская прапаганда. Царскія жандары і папы ніякім чынам не патрапілі схіліць беларусаў да выступлення супроць палякаў. Наадварот. Беларусы змагаліся з царскім рэжымам за свабоду сваю і палякаў. Яны арганізаваліся ў шэрагах барскіх канфедаратаў, касцюшкоўскіх паўстанцаў і ў атрадах студэнцкага паўстання.

Шмат прозвішчаў герояў-беларусаў запісана ў гісторыі, шмат перадаецца іх з пакалення ў пакаленне ў народзе.

ЯКУБ АНТАНЮК.

З конкурсу збіральнікаў фальклору

Прыгожая Кінгі

Пры панаванні даўніх каралёў у аколіцы Нарві, дзе цяпер квітнеюць палі і сады, былі магутныя лясы. Высокія, магутныя дрэвы гаманілі з нябёсамі, з сонцам, з месяцам. У такім лесе і днём і ноччу было цёмна. Светлыя праменні сонца не маглі дастацца цераз сплёт галінак да лясных, маленькіх раслінак. У лесе выводзілася многа розных звяроў і птушак. Мядзведзі, львы, тыгры, ваўкі — вылі, птушкі — крычалі. Усё гэта зліваласся ў адзін магутны голас, ад якога цэлы лес дрыжаў, дрэвы хісталіся.

Праз лес працякала вялікая бурлівая рака Нарэў. Яна цякла хутка, рвала берагі. Старыя дубы, тапалі валіліся ў раку і разам з ёю плылі далёка — далёка... Ніхто і нішто не магло затрымаць шпаркага бегу ракі.

У тым месцы, дзе рака ўпадала ў другую раку, лес быў радзей, а за лесам расцягнуліся зялёныя палі, сады і агароды пасярод якіх, на берагу Нарві, стаяў прыгожы палац каралевы Кінгі. У садах спявалі птушкі. Каралева Кінгі вельмі любіла прыроду: цэлымі днямі прабывала яна ў садзе, у лесе, збірала грыбы і ягады.

Вельмі рана, калі сонейка яшчэ не ўзышло, калі раса пакрывала раслінкі, выйдзе каралева Кінгі з кошыкам у руцэ ў лес. Распусціць свае доўгія прыгожыя косы, сядзе на пянёк і прыслухоўваецца да спеву птушак. Яна не толькі любіла слухаць спеву птушак, але самых птушак вельмі любіла. Прыносіла ім яду: пшаніцу, авёс. І птушкі таксама любілі сваю каралеву,ляталі ў след за каралевай; сядзе яна пад яблыняй — і яны тут, сядзе яна на лавачцы — і яны тут.

І ўсё пяюць і пяюць... А спеў іх нёсся далёка — далёка... Пачуюць яго сяляне, якія працуюць далёка ад палацу, стануць, здымуць шапкі ды прыслухоўваюцца да так чароўнай музыкі. І так лёгка робіцца на душы...

Аднаго разу, калі каралева выйшла ў сад, затраслася зямля. Затраслася раз, другі, трэці. Кругом пацямнела і... палац праваліўся пад зямлю.

З таго часу там, дзе стаяў палац, засталася невялічкая гара (якая захавалася і да гэтага часу). Каралева Кінгі не забывала сваіх дарагіх птушак, не забывала і прыроду. У поўнач яна выходзіла з зямлі, распальвала агонь і сядала на камень. Праязджаючыя людзі бачылі, як свяціўся аганёк на гары, але баяліся туды ісці. А каралева Кінгі кожную ноч выходзіла на гару. Яна чакала, каб які чалавек прыйшоў да яе і нарваў ёй букет кветак.

Аднойчы, каля гэтай горкі на каню праязджаў стары разбойнік са сваею здабычаю. Раптам забачыў ён агеньчык на гары. Ён падумаў, што гэта кусочак золата так свеціць, і пайшоў на гару. На самым версе гары, на камені сядзела красуня-дзяўчына. Гэта і была каралева Кінгі. Яе прыгожыя, льняныя валасы даставалі да самай зямлі, чорныя вочы свяціліся як дзве зорачкі, а чырвоныя шчокі яе палалі проста агнём. Перад ёю стаяў адкрыты сундук поўны золата. Брала яна гэтае золата ў жменю, падносіла руку ўверх і сыпала зноў у сундук. А здалёк здавалася, што гэта гарыць агонь. Стары разбойнік падыйшоў бліжэй да каралевы, але не мог вымавіць і слова. Кінгі адвярнулася да яго і ласкава сказала: «Ідзі, добры чалавеча, нарві кветак і прынясі іх мне, а я табе аддам усё золата». У той момант стары разбойнік як дзікі звер кінуўся з нажом на каралеву. Але што за дзіва?! На гэтым месцы, дзе сядзела Кінгі, нікога не было.

Разбойнік махнуў нажом у паветры. О, дзіва! На месцы, дзе стаяў разбойнік ляжаў вялікі камень.

Са старога разбойніка зрабіўся камень, які і зараз ляжыць на гэтай гары.

Прыслаў
С. ФІЛІПЮК
Бельск.

Мгр. ІРЭНА ДЗЕРЖЫКРАЙ-РАГАЛЬСКАЯ
Медыцынская акадэмія ў Беластоку

Вітамін асновай правільнага функцыяніравання арганізма

Вітаміны — гэта арганічныя злучэнні, якія ў невялікай колькасці з'яўляюцца неабходнымі да правільнага ўтрымоўвання ўсялякіх працэсаў жыцця ў арганізме чалавека. Вітаміны ў арганізм чалавека дастаўляюцца з вонку, разам з кормам, а асабліва з кормам раслінным бо пераважная колькасць вітамінаў згрупавана ў раслінах.

Вітаміны з'яўляюцца няўхільным складаемым у харчах як здаровага так і хворага чалавека. Недахоп вітамінаў — гэта галоўная прычына шматлікіх хвароб, якія называюцца авітамінозам. Авітаміноз пераходзіць тады, калі арганізм атрымае патрэбную колькасць адпаведнага вітаміну. За апошняе дзесяцігоддзе праведзена шмат доследаў адносна пазнання пабудовы і структуры вітамінаў, а таксама адносна ўплыву іх на чалавечы арганізм.

Паўсюдна вядома, што неабходнымі фактарамі патрэбнымі да развіцця і ўзроста як людзей так і звяроў з'яўляецца вітамін Б. Вітамін А вельмі патрэбны для правільнага функцыяніравання тканак пакрываючых паверхню цела і высцяляючых усялякія органы, (эпітэліі).

Вітамін Ц неабходны да пераможнасці інфекцыйных хвароб, да проціяднасці бактэрыйных таксын, а вітамін Д адыгрывае вялікую ролю ў фосфара-калцыевых пераменах. Да прыкладу можна падаць хваробу выкліканую авітамінозам А.

Недахоп вітаміну А з'яўляецца прычынай дакучлівай хваробы, якую паўсюдна называюць «курынай слепатой». Характэрнай рысай гэтай хваробы ёсць тое, што хворы чалавек, калі пачне вечарэць вельмі слаба бачыць. Далейшыя адзнакі недамагання наступныя: немагчымасць адрознівання колераў, а ў дзяцей, пераважна кан'юнктыва і раговая абалонка вока, — пакрываюцца яззамі.

У залежнасці ад моцнасці хваробы могуць быць горшыя і больш лагодныя вынікі. Калі хвароба лягчэйшая, то астаюцца толькі знакі — бельмы. У другіх выпадках чалавек траціць вока. Змены, якія заходзяць у межах абалонкі скуры, прычыняюцца да таго, што яна робіцца вельмі сухой. Таксама характэрнай рысай гэтай хваробы з'яўляецца катар кішак, часты панос і сухасць адчуваная ў горлі.

Галоўнымі сродкамі для пазбягнення гэтай хваробы з'яўляюцца: шпінат, моркаў, турэцкі перац, пятрушка, зялёная салата, звярыная пячонка, малако, масла, яйка і ворвань. Вельмі часта сустракаецца авітаміноз з прычыны недахопу вітаміну Б. Гэта такі вітамін, які распускаецца ў вадзе. Асабліва ў сучаснасці вылучана 10 вітамінаў. Яны знаходзяцца ў вадзяных дражджах, парастках пшаніцы, лусках рысу, пячонцы і ўтвараюць камплекс вітамінаў Б. Кожны вітамін адыгрывае сваю ролю. Недахоп вітаміну Б, — выклікае хваробу беры-беры. Вітамін Б мусіць без перапынку дастаўляцца арганізму. У іншым выпадку чалавек пачынае хварэць. Выступаюць такія адзнакі, як: стомленасць, біццё і боль сэрца і запаленчыя працэсы нерваў.

Гэтыя вітаміны выступаюць у такіх кормах як: малако, яйка, мяса (асабліва свініна), збожжавыя парасткі, рыс і дрожджы. Калі арганізм слаба забяспечаны вітамінам Д — дрэнна адбываюцца кальцыя-фосфарныя перамены, якія ў дзяцей выклікаюць рахіт. У такіх выпадках косць недастаткова змінералізаваная і забяспечаная кальцыем, у выніку чаго ногі робяцца крывымі, прыкмячаецца дэфармаванне грудной клеткі і касцяка. У цяжарных жанчын адчуваецца вялікі недахоп вітаміну Д. Часта здараецца размяканне касцей, бо трэба ведаць, што плод праз увесь час да нараджэння чэрпае вітамін Д з арганізма маткі. Натуральнай крыніцай вітаміну Д ёсць ворвань, жаўткі яек і раслінны корм.

Летам многа ватамінаў Д знаходзіцца ў малацэ, бо каровы спажываюць зялёны корм. Таксама летам вітамін Д, пад уплывам сонечных праменняў, магазінуецца ў арганізме чалавека, а зімой, калі яго менш знаходзіцца ў кормах—спажываецца. Вельмі важным для правільнага развіцця жыццёвых працэсаў з'яўляецца вітамін Ц (аскарбінавая кіслата). Недастатковая колькасць аскарбінавай кіслаты выклікае ў арганізме авітаміноз Ц, інакш званы цынгой. Цынга характарызуецца кровацёкам і распульхненнем дзяснаў, апрача таго хістаюцца і вылятаюць зубы. Вітамін Ц з'яўляецца прафілактычным сродкам хваробам з прастуды а таксама грыпу. Хваробы гэтыя вельмі распаўсюджваюцца зімою таму, што мала спажываецца агародніны, фруктаў, зялёных раслін і арганізм не можа здабыць дастатковую колькасць вітаміну.

Каб пазбягнуць авітамінозу Ц — трэба арганізм падмацоўваць дадаткова гэтым вітамінам але ў таблетачным відзе. Кожны авітаміноз з'яўляецца адасобленым, а яго адзнакі — недахоп аднаго або некалькіх вітамінаў у арганізме. Аднак у сучаснасці авітаміноз пераадольваецца даволі лёгка. Патрэбны арганізму вітамін можна даставіць у выглядзе таблетак або ўколаў і авітаміноз пераходзіць. Паданыя вітаміны складаюць цэнны лек і з'яўляюцца перашкодай некаторым хваробам.

Комплекснае саўдзельніцтва вітамінаў паміж сабой, супольнае ўздзейнічанне іх на арганізм абумоўлівае правільнае функцыяніраванне яго. Кожны чалавек павінен імкнуцца да таго, каб корм наш складаўся з фруктаў, агародніны, зялёнай салаты, сыра, масла, яек і другіх прадуктаў, якія неабмежавана багаты ў вітаміны.

100-тысячны матацыклавы матор ВФМ

Варшаўская фабрыка матацыклаў абходзіла 6.IX.1956 года невялікую ўрачыстасць. З канвеера зышоў 100.000 матор ВФМ. На здымку: Начальнік цэха ўстаноўкі матораў Вацлаў Шостэк са сваёй брыгадай разглядаюць сваю працу — 100.000 матор ВФМ.

Смаляное возера

У Атлантычным акіяне, супраць вусця ракі Арынока, знаходзіцца невялікі востраў Трынідад. Непадалёку ад яго ўзбярэжжа размешчана круглае глыбокае возера Ла Бры, дыяметрам амаль у два кіламетры.

Возера называюць Смаляным, таму што яно напоўнена вадкім асфальтам, які ля берагоў утварае застыўшую бугрыстую корку таўшчынёй каля 30 сантыметраў. Узгоркі на ёй — гэта ўздуцці, утвораныя газамі, што падымаюцца з дна возера. Калі ў корцы зрабіць адтуліну, з яго пацячэ вадкі асфальт.

Здабыча гэтага натуральнага багацця праводзіцца ў тым месцы, дзе асфальтавая корка дастаткова трывалая. Рабочыя прабіваюць у ёй адтуліны, лапатамі накладаюць на тачкі густую масу і адвозяць яе на бераг мора, дзе пагружаюць на судны.

Асфальт з'яўляецца важным прадметам экспарту Трынідада. Штогод на возеры здабываецца каля 100 тысяч тон асфальту, але прызнакаў яго памяншэння няма — ён па-ранейшаму паступае з нетраў зямлі.

Кнігі па пошце

Ніжэй падаем загалоўкі беларускіх кніжак, якія можна выпісаць у кнігарні № 18 «Дом Ксёнжкі» Беласток, вул. Кілінскага 10.

Павал Кавалёў	—	*Каб шчасліва жыць — 301 стар.*	*3,35 зл.*
Аркадзь Куляшоў	—	*Граніца - 106 стар.*	*1,70 „*
Аляксей Кулакоўскі	—	*Хораша ўзыходзіць сонца — 373 стар.*	*4,— „*
Янка Купала	—	*Выбраныя творы — 942 стар.*	*8,90 „*
Макар Паслядовіч	—	*Святло над Ліпскам — 350 стар.*	*3,90 „*
Мікола Лупсякоў	—	*Чырвоны бераг — 206 стар.*	*5,20 „*
Аляксей Зарыцкі	—	*Вершы і паэмы — 287 стар.*	*6,— „*
Алена Васілевіч	—	*Блізкія знаёмыя — 252 стар.*	*3,80 „*
Мікола Ткачоў	—	*Згуртаванасць — 390 стар.*	*8,40 „*
Анталогія	—	*Сучасная польская паэзія — 125 стар.*	*4,65 „*
Эдуард Самуйлёнак	—	*Збор твораў у 2-ух томах разам — 856 стар.*	*9,10 „*

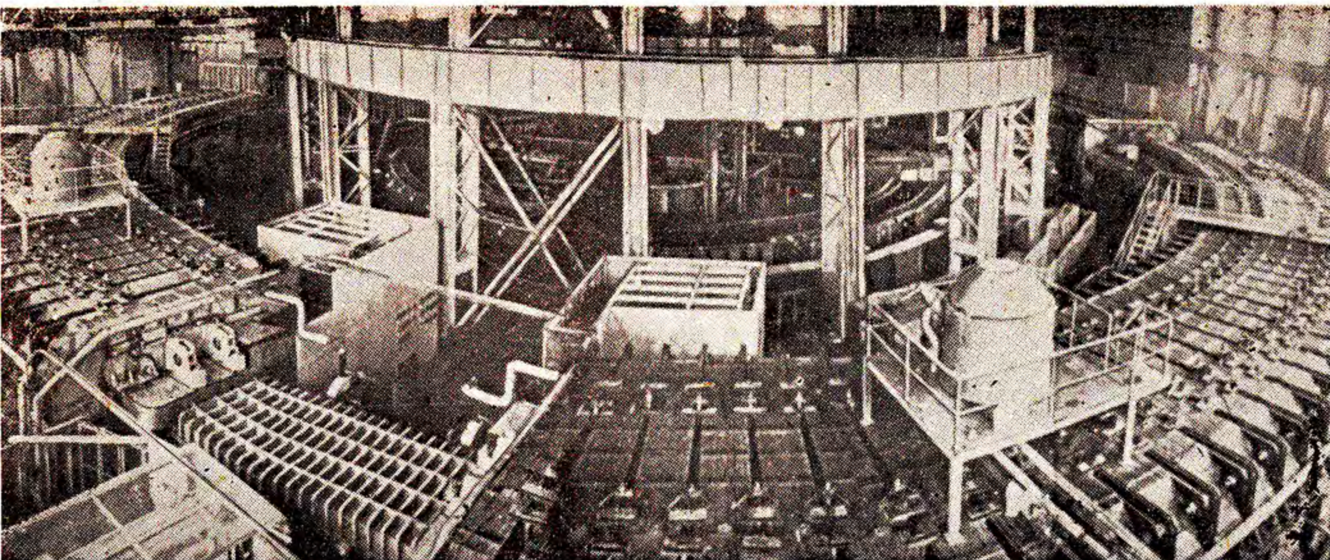

У электрафізічнай лабараторыі Акадэміі навук СССР праводзяцца доследы над уласцівасцямі і пабудовай атамных ядзёр. Доследы праводзяцца пры дапамозе сынхрафазатрона — самага магутнага абсталявання ў свеце. Паскарэнне малекул у кальцовай вакуумнай камеры адбываецца пад уплывам шматлікага дзейнічання моцнага электрычнага поля. На здымку: фрагмент сынхрафазатрона. ФОТО — ЦАФ.

ВАСІЛЬ БАРШЧЭЎСКІ

(4)

— Ну, як Грунечка, задаволены вы гэтым,— спытаў Мішка бліжэй да яе падсядаючы.

— Не ведаю, будучыня пакажа — адказала яна. Размова ў іх не клеілася. Мішка не ведаў, што гаварыць. Ён з боку пазіраў на круглыя Груніны рукі, на поўныя, хвалюючыя грудзі. Нечакана яму прыпомнілася дзядзькава парада. Кроў ударыла ў галаву. Ён доўга не думаючы ўзяў і ўшчыпнуў Груню за пругкае яе сцягно.

А Груня таксама доўга не думаючы, шляснула на адліў рукою па Мішкавай шчацэ. Мішка аж падскочыў ад уражання ды схапіўся за шчаку рукою.

— Ды што вы, Груня, я-ж гэта жартам, — сказаў ён збянтэжаны.

— А я таксама жартам, — сказала Груня, ды пакацілася ад смеху.

Мішка не ведаючы, што рабіць таксама смяяўся. У сапраўднасці было яму не да смеху, бо шчака пачала пухнуць з болю.

У пакой увайшоў дзядзька Піліп.

— Ну, ну, — прамовіў ён, бачу што вы ўжо добра пазнаёміліся, калі вам так весела.

— А ты чаго трымаешся за шчаку — запытаў ён глянуўшы на Мішку.

— Што... за шчаку... ага... гэта зуб мне пачаў балець каб на яго хвароба — адказаў запінаючыся Мішка.

У Груні, якая адвярнулася да вакна, трасліся ад смеху плечы.

— Ну Мішка, пара нам дамоў збірацца — заявіў дзядзька. За дзве нядзелі прывязеш у сваю хату Грунечку, тады будзе час пажартаваць і пасмяяцца.

Яны выйшлі з хаты ды пачалі запрагаць сваю «маланку». Калі ўжо ўселіся ў возе, з хаты выйшла Груня. У руках яна нясла белы, як снег ручнік з прыгожа вышытымі берагамі. Падыйшоўшы да дзядзькі Піліпа яна перавязала яго ручніком праз плечы і сказала: — «едзьце з Богам ды хутчэй да нас з вясельным карэжам прыязджайце». А нахіліўшыся да Мішкі шапнула: «не злуй, я на цябе буду чакаць».

Развітаўшыся з усімі, дзядзька хляснуў «маланку» пугай па скабах. Паехалі.

Калі выехалі за вёску, дзядзька спытаў у Мішкі:

— Зуб кажаш баліць? — а мо' ты да перапёлачкі за моцна браўся?

Мішка апусціў галаву — не адказаў нічога.

— Ну і малайчына Грунька, агонь не дзяўчына, — прызнаў дзядзька Піліп.

— Но «маланка»!

*

Прайшло некалькі дзён. У хаце Мішкі адчуваўся настрой перадсвяточны. Увіваліся маладыя, расчырванелыя сваячкі, якія прыйшлі з мэтай дапамагчы ў прыгатаваннях да Мішкавага вяселля.

Адны з іх бялілі глінкай сцены, шаравалі вокны, падлогу, заглядалі ў кожны найменшы куточак, каб усюды было чыста, каб, барані божа, не падумалі гушчэвінцы, што тут людзі жывуць неахайна. Другія закасаўшы рукавы, мясілі ў каморцы цеста на пірагі ды вясельныя коржыкі.

Дзядзька Піліп у свіронку габляваў сухія, ясеновыя дошкі. Ён пастанавіў зрабіць Мішцы новы прыгожы ложак.

— Ды як-жа яны будуць спаць на старым рыпучым ложку, — раздумліваў дзядзька. — Яго-ж зусім чэрві патачылі. Чаго добрага яшчэ ў ноч пашлюбную заломіцца пад імі.

А Мішка ў той час сядзеў у карчах за вёскай. Усё ўжо было гатова. Апарат устаноўлены як трэба, засталося толькі падпаліць вогнішча і... чыстая, як сляза нявіннай дзяўчыны, самагоначка, быццам ручаёк з журчэннем, паплыве ў падстаўленую пасудзіну.

Працяг будзе.

Арганізуем Беларускі тэатр

Галоўнае Праўленне Беларускага грамадска - культурнага таварыства пастанавіла арганізаваць у Беластоку Беларускі тэатр.

У сувязі з гэтым яно звяртаецца з гарачай просьбай да ўсіх тых нашых сяброў, якія азнаёмлены з тэатральным мастацтвам і аматараў гэтага мастацтва, дапамагчы Галоўнаму Праўленню ў арганізаванні Беларускага тэатра.

З асоба вялікай просьбай, Галоўнае Праўленне звяртаецца да бызшых удзельнікаў тэатра ТБШ і ўсіх тых хто калі - небудзь працаваў на сцэнах тэатраў.

Усе, каму дорага нараджэнне Беларускага тэатра актыўна падтрымаем гэтую добрую, карысную ініцыятыву.

Выказаўшых жаданне працаваць у Беларускім тэатры просім звяртацца ў Галоўнае Праўленне Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку, вул. Маніфесту Ліпцовага 25.

В. Л.

Нашы карэспандэнты і чытачы пішуць

Чаму ніхто не цікавіцца

Нашая вёска Макаўка, ляжыць ля Нарвы. Праз яе праходзіць шасэйная дарога — Нарва—Гайнаўка. У кожнай хаце ў нас ёсць радыёкропка, электрычныя лямпачкі, розныя часопісы.

Здавалася-б, што Макаўка мае вельмі добрыя ўмовы дзеля таго, каб у ёй выдатна развівалася культурнае жыццё.

Аднак ёсць у нас зусім інакш. Моладзь у святочныя дні распіваецца, хуліганіць, а неадной'ны на гуляннях ідуць у рух калы ды нажы.

Аб сапраўдным культурным жыцці, нашая моладзь нямае ніякага зразумення.

Ёсць у вёсцы вялікі прыгожы будынак у якім можна было-б сарганізаваць клуб, хату - чытальню, дзе моладзь магла-б культурна і карысна правесці час. Аднак ніхто гэтай справай не цікавіцца.

Ёсць у нашай вёсцы і ЗМП-оўская арганізацыя, аднак яна таксама зусім не цікавіцца культурным жыццём моладзі.

Мне здаецца, што пад добрым кіраўніцтвам ЗМП-оўскай арганізацыі, моладзь змагла-б упарадкаваць гэты будынак і сарганізаваць у ім сапраўдныя культурныя гульні з карысцю для ўсіх жыхароў Макаўкі.

Ш. Ч.
Макаўка

Добрая прадаўшчыца

Рэдакцыя „Нівы" атрымала некалькі лістоў з Лявонавіч, ў якіх жыхары пішуць што ўся Рудня і навакольныя вёскі задаволены з працы прадаўшчыцы ў краме ў Рудні.

Усе называюць яе Кацяй. Кацяя пільная і сумленная ў працы і добрая для людзей.

Будзе будавацца новая школа

У Бельску існуе Эканамічны тэхнікум. Будынак, у якім адбываюцца школьныя заняткі ўжо стары. У 1957 годзе распачнецца будова новага будынка для Эканамічнага тэхнікума ў Бельску.

Будзе будавацца таксама інтэрнат. Крэдыт на гэтыя пабудовы Дырэкцыя тэхнікума атрымала ад міністэрства, якому падлягае.

Згодна з планам праз два гады ад распачання будовы, моладзь атрымае новы школьны будынак і новы інтэрнат.

В. Л.

Ці ведаеце, што ...

...на свеце існуе больш чатыры тысячы розных моваў і дыялектаў. Найбольш людзей паслугоўваецца кітайскай моваў, на другім месцы ёсць англійская мова, на трэцім гіндуска, а потым руская, іспанская, германская, японская і французская і г. д.

*

найстарэйшай жанчынай у Еўропе з'яўляецца Юзэфа Станкевіч, якая мае 135 гадоў і пражывае ў вёсцы Мястков Стары, Гарволінскага павета. Яна ніколі не хварэла, не была ў доктара, мае яшчэ добры слух і не патрабуе акуляраў. Польская ўлада паклапацілася аб ёй: Станкевіч атрымлівае 850 зл. рэнты ў месяц.

*

...таксама паважнага стогадовага веку дажыла Францішка Падвінская з вёскі Розуміцэ, Опольскага ваяводства. Яна выхавала 10 дзяцей, з якіх наймалодшая мае ўжо 56 год. Падвінская з'яўляецца бабкай 17-ці ўнукаў і прабабкай 34-ох праўнукаў.

*

...найлепшымі ў Еўропе дасягненнямі ў напрамку лячэння бясплоднасці жанчын цешыцца клініка ў Цехацінку. Больш 30 прац. жанчын, якія там прабываюць на лячэнні, пасля курацыі могуць стацца маткамі.

*

...поўгода турмы грозіць у Балгарыі таму, хто пакіне сваю сям'ю і жыве з «трэцяй» асобай. Балгарскі карны кадэкс, прызнае злачынцам і тую «трэцюю» асобу. У выпадку калі бацька, альбо маці пакідае сям'ю другі раз — могуць быць пакараныя да 3 год турмы.

*

...сусветнай славы лекар з Торонто др. Мурай Годон, які працуе з калектывам навуковаў фундацыі Кардінор мэдікаль рэзэрш над удасканаленнем прывіўкі супроць хваробе рака заявіў, што неўзабаве яго пошукі ўвенчаюцца поспехам.

І. Р.

Хлеб дзяржаве

З кожным днём павялічваецца колькасць сялян у Сакольскім павеце, якія ўжо выканалі дзяржаўны план збожжанарыхтовак. Сяляне некаторых вёсак арганізуюць калектыўную адстаўку збожжа на пункт скупкі.

7 верасня ўсе гаспадары з невялікай вёскі Шацілы (Грамадская рада нарадовая Гураны) таксама калектыўна адвезлі збожжа на пункт скупкі ў Крынках і выканалі дзяржаўны план збожжанарыхтовак у 100 працэнтах.

Арганізатарамі калектыўнай адстаўкі быў старшыня Грамадскай рады нарадовай у Гуранах тав. Хмялеўскі і селянін вёскі Шацілы гр. Бэргель.

М. Х.

Хто зацікавіцца?!

Як бачыце на здымку, высока на вежы ратуша ў Бельску - Падляскім знаходзяцца гадзіннікі.

Ад вайны гэтыя гадзіннікі яшчэ ніколі не паказвалі дакладнага часу. Што праўда час-ад-часу яны паказваюць прыблізна менш больш адпаведную гадзіну, але пераважна яны толькі ашукваюць людзей.

Гарадская рада — гаспадар ратушы — павінна неадкладна гэтым зацікавіцца і направіць сапсаваныя гадзіннікі. Жыхары горада Бельска вельмі на гэта чакаюць.

Чытач з Бельска.

А што на гэта скажа ПЗГС у Беластоку

Навошта, з якой мэтай, адкрываюцца ў нас у Польшчы сталовые — справа зразумелая і няма чаго тлумачыць.

Хіба толькі кіраўнік сталовай у Міхалове гр. Ян Канончук інакш аб гэтым думае. Ён зусім і не дбае, каб забяспечыць яе прадуктамі. Напрыклад, у днях ад 11—12 верасня г. г. у міхалоўскай сталовай на снеданне і на вячэру зусім не было што есці.

Буфетчыца магла прадаць толькі піва і ўсялякую водку (бо трэба прызнаць, што выбар немалы).

Калі яе спыталі, чаму няма што есці, сціснула плячыма і адказала коратка, што гэта справа кіраўніка. А што на гэта скажа ПЗГС у Беластоку?

(ао)

Забяспечыць у матэрыялы

ГОМ у Міхалове атрымаў да рамонту дзве малатарні. Рамонт працягнуўся доўга. Машыны на час не падрыхтаваны. Прычынай з'яўляецца тое, што ПЗГОМ на час не дастаўляе адпаведнай колькасці матэрыялаў, а асабліва дошак.

Пара каб кіраўніцтва ПЗГОМ абмеркавала справу матэрыялаў і зрабіла адпаведныя крокі ў кірунку ліквідацыі існуючага зла.

Рамонты павінны быць зробленыя ў тэрміне. На малатарні чакае сотні сялян.

М. М.

Пачынаюцца экзамены

Галоўнае Праўленне БГ-КТ у Беластоку паведамляе, што ўсе кандыдаты, якія падалі дакументы на факультэт беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта допушчаны да экзаменаў.

Аднача сова паведамляецца, што 25, 26, 27 і 28 верасня пачнуцца экзамены, на якіх павінны прысутнічаць усе кандыдаты.

(б)

Прыкладны гаспадар

Міхась Субета з Гуран у Сакольскім павеце з'яўляецца перадавым гаспадаром у сваёй вёсцы. Ён заўсёды выкарыстоўвае ў абработцы зямлі навейшыя дасягненні агратэхнікі.

Выкарыстоўвае ён сельскагаспадарчыя машыны, якія атрымоўвае ў ГОМ-е і ўгнойвае свае палі мінеральнымі ўгнаеннямі. У яго заўсёды добрыя ўраджаі. Ён кожны год кантрактуе многа ільну, які дае немалыя даходы.

Вельмі многа ўвагі ўдзяляе Міхась Субета развіццю жывёлагадоўлі. Зараз у яго 3 дойныя каровы і двое цялят.

Некалькі дзён таму назад Міхась Субета пры дапамозе агранома пабудаваў сіласную яму і цяпер рыхтуецца засілосаваць кукурузу, якая вырасла на яго полі.

М. Х.

Літоўская сярэдняя школа

На тэрыторыі Сэйненскага павета жыве шмат жыхароў літоўскай нацыянальнасці. Культурна - асветнае жыццё іх, як і іншых нацыянальных меншасцей у Польшчы, развіваецца. Доказам гэтага з'яўляецца факт, што з 1 верасня г. г. у Пуньску паўстала сярэдняя літоўская школа.

Падзею гэтую літоўцы спаткалі з вялікай радасцю.

В. Л.

Ужо 35 заяў на беларускую філалогію

У дэканат філалагічнага аддзела Варшаўскага універсітэта ўплыло ўжо 35 заяў аб прыёме на аддзяленне беларускай філалогіі.

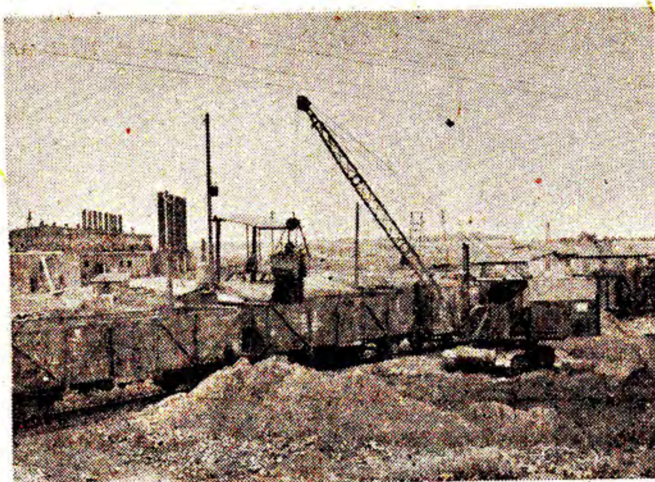

Цяпер месячніка польска савецкай дружбы. Савецкі Саюз пасылае ў Польшчу не толькі машыны, станкі, але таксама і сыравіны.

На здымку: пагрузка на польскія вагоны савецкай руды на перагрузачнай станцыі ў Журавіцы.

Паскарыць пабудову гасцініцы ў Аўгустове

Аўгустова з'яўляецца вядомым мястэчкам не толькі ў Беластоцкім ваяводстве, але наогул ў цэлай Польшчы. Прыгожасць яго азёраў і пушчы прыцягвае да сябе тысячы турыстаў і адпачываючых з цэлай краіны, а таксама і заграніцы.

Прадстаўце сабе, што да нядаўна ў Аўгустове зусім не было гасцініцы. Ці-ж гэта не абсурднае здарэнне?

У мінулым годзе Гарадская рада заняла адзін пусты, невырамантаваны будынак і змясціла ў ім гасцініцу. Аднак не заспакойвае яна існуючых патрэб. Турысты карыстаюцца толькі трыма пакоямі. У кожным пакоі стаіць па некалькі ложкаў. Асобных пакояў няма зусім. Няма таксама пратачной вады, да ўборнай, непераўвялічваючы, трэба ісці за 100 метраў.

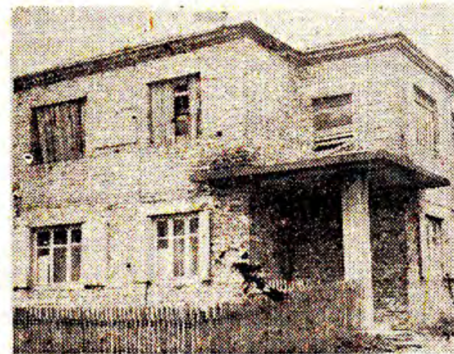

Занядбаная гасцініца ў Аўгустове.

У гэтым самым будынку, зусім і не па праву, жыве адзін грамадзянін, які займае пакой і кухню. Гарадская рада нарадовая нават не падумала каб грамадзяніну даць памешканне ў іншым месцы, а гэтае памяшканне прылучыць да трох існуючых там пакойчыкаў.

Цэлы паверх будынка гасцініцы ўсё стаіць неадрамантаваным. Ніхто не падумаў, каб будынак прывесці ў парадак і зрабіць з яго звычайную гасцініцу.

Загадчык гасцініцы гр. Уладыслаў Дзічэўскі гаворыць, што цяпер, у летнім сезоне, — штодзень прыбывае сотні гасцей, якіх трэба адпраўляць, бо ў гасцініцы толькі 13 месц. Толькі ў маі месяцы па гэтай прычыне адпраўлена звыш 200 гасцей.

Ці ж гэта не абсурднае здарэнне? Тут не можна чакаць. Справай трэба неадкладна заняцца.

Тэкст і фота — А. О.

Пазнаёмімся

Я, студэнт апошняга курса Інжынерскай Школы ў Беластоку. Маім жаданнем з'яўляецца навязаць сувязь са студэнтамі Політэхнічнага Інстытута ў Мінску (будаўнічага факультэта). Апрача гэтага, хацеў бы перапісвацца з чытачамі «Нівы».

Прашу пісаць па адрасу: Мікалай Кончук, Беласток вул. Артылерыйская № 2.

Ці-ж нельга парадзіць?

У калоніі Лясанка ля Міхалова жыве нейкі Уладзімір Казберук — вядомы багач і эксплуататар на ўсю аколіцу. Мае ён 20 гектараў зямлі, — да таго немалы інвентар і статка. Толькі гектараў зямлі, — трэба камусьці працаваць, трэба пасвіць каровы, карміць статак. Дзеля таго ўжо ад некалькі год Казберук трымае ў сябе 30-гадовую Феліцыю Сідаркевіч з Міхалова — хворую псіхічна жанчыну, якая не ўяўляе сабе нават таго, што з'яўляецца эксплуатаванай і працуе як пастух у свайго эксплуататара.

Сідаркевіч апрача пасвіння кароў выконвае шмат іншых цяжкіх гаспадарскіх прац, але ўсёроўна Казберук не плаціць ёй нічога за гэта. У гэтым годзе прыняў на пасбішча 8 кароў ад суседзяў і згадзіўся па 150 злоты за адну карову. Каровы пасе хворая Сідаркевіч, а грошы бярэ Казберук.

Людзі паспрабавалі намовіць Сідаркевіч, каб кінула багача, са свайго боку яна гэта і рабіла, але Казберук нагаворваў каб і знаў заставалася, абяцаў, што каровы, якія пасе — гэта будзе яе пасаг, што дасць ёй шмат грошай і г. д. Трэба аднак, каб гэтай справай зацікавіўся Прэзідыум ПРН у Беластоку. Час закончыць бязлітасную эксплуатацыю хворай жанчыны. Трэба канешне трэба каб Казберук заплаціў гр. Сідаркевіч за ўсе гады працы і разлічыўся з соцыяльным страхаваннем бо нажаль хворая незастрахаваная.

А. ОМІЛЬЯНОВІЧ.

Настаўнікі, не забывайце аб гэтым!

На аддзяленне беларускай мовы пры Завочнай Настаўніцкай студыі ў Беластоку паступіла ўжо 37 заяў аб прыёме.

Набор кандыдатаў прадаўжаецца.

Дырэкцыя Завочнай Настаўніцкай студыі звяртаецца да ўсіх тых, хто зложыў дэкларацыю аб прыёме, а не далучыў патрэбных дакументаў, каб неадкладна даслалі іх па адрасу: Дырэкцыя Завочнай Настаўніцкай студыі ў Беластоку, Аддзяленне беларускай філалогіі, вул. Міцкевіча № 1.

Рэдакцыя «Нівы» ад сябе звяртаецца яшчэ раз з заклікам, да ўсіх беларускіх настаўнікаў скарыстаць з магчымасці павышэння сваіх прафесіянальных кваліфікацый і падаць заяву аб прыёме. Здабытыя веды шмат дапамогуць Вам у вашай працы.

В. Л.

У сувязі з пагрозаю заходніх дзяржаў прэм'ер Егіпта Насер заявіў між іншым, што 1956 год, гэта не 1882 год, калі Англія магла бяскарна і крывава акупіраваць Егіпет і пакараць другія арабскія краіны

(з друку)

— Папярэджваем пана, містэр Буль, што гэта вядомая хвароба і прадбачанне пад назваю: ФАТА МОРГАНА.

На заработкі

Мой чамадан быў ужо спакованы калі ўвайшоў прыяцель і спытаў:

— Ты куды, так нечакана, ехаць збіраешся?

— Бачыш... вырашыў я зарабіць грошай не працуючы і выязджаю на заработак

— Калі ты адданы сябра і сапраўды ведаеш месца, дзе можна зарабіць не працуючы, — то вазьмі і мяне з сабой — сказаў прыяцель

— Добра Едзьмо ў Элк Там у Каленчыне ёсць сельскагаспадарчы кааператыў, які налічвае 21 членаў, але да працы ходзіць толькі 6

— Думаю, што ты не маеш на ўвазе ўключыць мяне ў лік гэтых шасці — клапатліва спытаў сябра.

— Я і не думаю гэтага рабіць, ды і ў кааператыве ніхто гэтым не цікавіцца

Старшыня, Сцяпан Халупскі мілы чалавек У мінулым годзе наложылі яму план 50 тон хлеба. І, думаеш, што нічога не аддаў. Памылка, брат, памылка Адставіў дзяржаве... 10 тон

У гэтым годзе план дзяржаўных паставак зменшаны на 32 тоны Дагэтуль яшчэ гр Халупскі нічога не даставіў дзяржаве, спадзяецца, што ізноў паменшаць план паставак Усё сабранае зерне ён раздаў членам сельгаскааператыва. Нават не разбіраўся. — Хто працаваў і не працаваў, то атрымаў хлеб.

— Пачакай! — крыкнуў сябра, схапіўшы за мой чамадан Калі члены сельгаскааператыва атрымалі ўжо зерне, — тады чаго-ж мы туды паедзем, што нам астанецца?

— Дурань, у іх-жа 40 працэнтаў ураджаю на полі асталося Вось ляжыць хлеб на полі, дождж яго мочыць, зерне прападае Члены кааператыва не спяшаюцца каб звезці, бо як атрымалі сваё зерне, то пачалі выкопваць сваю бульбу Гр Халупскі, каб некампраметаваць кааператыў гэткай страшнай безгаспадарнасцю ахвотна нам аддасць гэтае збожжа Рэшта залежыць ад нашага спрыту Мы прадамо хлеб мясцовым жыхарам, яны звязуць яго з поля, і запрацуем не працуючы На чужой дурнаце браток запрацуем

Сябра з энтузіязмам падняў мой чамадан у гору і поўкрыкам сказаў

— Едзем, хутчэй! Нам трэба паспяшацца, каб пэўнець заехаць пакуль яшчэ гэтага мілага старшыні не знялі са становішча.

Рванулі мы на вакзал быццам бегавыя коні, урэшце дабеглі, бачым... О, бацюшкі! Каля касы вялікая чарга стаіць і ўсе купуюць білеты ў Элк.

Тут у мяне ўзнікла нейкае падазрэнне. Набраўся я храбрасці ды пытаю:

— Грамадзяне, не ў Каленчын вы часам едзеце?!

— У Каленчын! — хорам адклікнулася чарга.

Вось мы і зразумелі, што на палях сельгаскааператыва пачнецца шумная ўборачная кампанія.

Ну што ж рабіць, нашлося шмат ахвотнікаў лёгкага заработку.

Спазніліся мы на гэты раз.

Дзядзька Лявонь

Споведзь загадчыка сталовай з Нязбодкі

У сталоўцы ў Нязбодцы
Штодня людзі моклі ў водцы.
Не вылазілі старыя, —
Пілі хлопцы маладыя.

Раптам бачу адным днём:
Удвох — Бароўскі з Чэшалём
(А няхай іх чэрці мелюць!),
Прывалаклі карузэлю.

Гляджу: вось якое дзела —
Сталовая апусцела
Зусім дрэнна, адным словам —
Круціць цэла Міхалова!

У будзень, кожную нядзелю
Усе спявалі «Карузэлю».
І старыя і малыя,
Хоць шнурок вяжы на шыю!

Паказалі людзям моду,
А ў мяне няма даходу
Зусім, брат, не бачыў света, —
Сядзеў, плакаў за буфетам.

Глянь, як ссох, зусім змарнеў!
Аж на сэрца захварэў.
Загадаў: пакуль умру,
Карузэлю падпалю.

Зірк у вакно, ды раптам бачу:
Бароўскі па дошках скача.
Галасно крычыць Чэшэль
— Карузэля едзе ў Бельск!

Аж мне ў вочах паяснела,
Зразу ўсё павесялела.
Прышоў вечар — добры вечар!
Сталовая закіпела...

Рух падняўся ў сталоўцы,
Прышлі ўсе Міхалоўцы,
Мае дарагія хлопцы...
Гляньце зноў даюць па водцы...

КОРАНЬ

Прыказкі і пагаворкі

Аглядзеўся, як наеўся

Далікатны, як ангельскі цюцька

Напілі асла, за ім насла

Чужое багацтва не грэе

Баязліваму і свой цень страшны

Кар'ера

— З'яўляюся дырэктарам турмы, грамадзяначка...

— А, гэта вельмі цікава. Напэўна вы пачыналі ад простага турэмшчыка

(Шпількі).

У Міхалове

— Чаму слухаеце гэты трэск і шум?..

— Эх... Гэта ж толькі адзіная магчымасць паслухаць, як расце зелле і плюшч на праводах нашага радыёвузла...

Нашыя дзеці

— Пятрусь, — кажа мама, — ці гэта праўда што ты ўдарыў Валодзю ў жывот?

— Так, але гэта не мая віна.

— Чаму?

— Таму, што Валодзя ў апошнюю хвіліну павярнуўся да мяне. (б)

Дзіўныя вымаганні

— І што-ж мая дарагая пані, не прынялі пані дачку ў тую школу?

— Так мая суседачка, але гэта не па яе віне. Прашу ўявіць сабе, што настаўнік пытаў яе, аб тых падзеях, якія адбываліся яшчэ тады, калі яе не было на свеце.

Захацела бабусінька ды разбагацеці...

(народная беларуская песня)
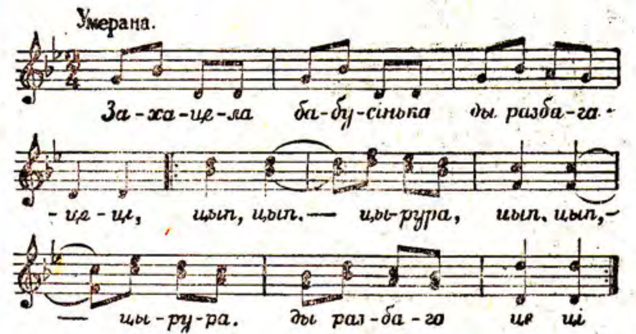
Захацела бабусінька
Ды разбагацеці,
Цып, цып, цырура, (2)
Ды разбагацеці.

Пасадзіла курапатку,
Каб вывела дзеці,
Цып, цып...

Выпусціла бабусінька
На падвор'е пасці,
Цып, цып...

Сама села на улічку
Кудзелечку прасці,
Цып, цып...

Шура-бура наступае,
Дожджык накрапляе,
Цып, цып...

Пара, пара, бабуленька,
Курчат забіраці,
Цып, цып...

Яшчэ курчат не сабрала, —
Двое растаптала,
Цып, цып...

Сюды, туды павярнула, —
На трэцяе ступнула,
Цып, цып...

Ой, да божа, божа, божа,
Ды што ж мне рабіці?
Цып, цып...

Ёсць у мяне стары дзедка,
Будзе мяне біці,
Цып, цып...

А як прышоў стары дзедка
Із лесу да хаты,
Цып, цып...

— Чаму, чаму бабуленька,
Курчат не чуваці?
Цып, цып...

— Выпусціла на падвор'е,
Празарылі людзі,
Цып, цып...

Ой, як узяў, як узяў дзедка
Сырую дубінку,
Цып, цып...

Набіў бабе, накалаціў
Галаву і спінку,
Цып, цып...

— Бадай табе, стары дзедку,
Барада аблезла,
Цып, цып...

Забіў, забіў, закалаціў,
Аж на печ ня ўзлезу,
Цып, цып...

Непрыкметная прычына

Страшэнная нуда была ў гэтую нядзельку ў вёсцы А ў хаце старшыні Прэзідыума грамадскай рады нарадовай сабралася некалькі актывістаў пагутарыць.

— Я ўжо не раз думаў аб гэтым — пачаў старшыня. — чаму наша вёска на астатнім месцы адносна скупкі і налогаў

— Кулацкая работа — сказаў сакратар партыйнай арганізацыі. Старшыня ЗСХ падняў руку і сказаў, што справа куды горшая. Не толькі скупка і налогі, але некаторыя заняпалі працу ў полі, чаго раней не сустракалася.

— Наша вёска самая вялікая ў нашай грамадзе, а найменш купіла штучнага ўдабрэння — заўважыў упоўнаважаны.

— Нешта такое ўлезла да нас, што адцягвае людзей ад працы — таемна сказаў старшыня. — Хіба гэта надвор'е віною ўсяму. Па радыё перадаюць, што нейкая нізіннасць то ўзвыша на нас находзіць.

— Паслухайце мяне, чалавека вопытнага Каралева Саба пісала, што сатана аблытае свет, людзям рукі спарнеюць, працаваць перастануць, набліжаецца канец света — чуваць было словы, якія разсяджвалі старшыню

— Вы бабка, не ўмешвайцеся мы тут разважаем прагрэсіўна

У дабавак — пачаў гаварыць загадчык магазіна:

— Наша вёска не зусім на астатнім месцы знаходзіцца. Учора ў ПЗГ эсе пахвалілі мяне за тое, што я з усіх магазінаў і павеце найбольш прадаў водкі.

— Ха, ха, ха! Толькі ў гэтых адносінах мы першыя — павесялеў трохі старшыня, працягваючы руку да шафы і дастаючы адтуль «літройку» — нап'емся, то нам праясьніцца розум і хутчэй распутаем вузел занядбаных прац гаспадаркі нашай вёскі Аднак нікому з прысутнічаючых не прышла ніводная думка.

Тым часам дарогаю цягнулася некалькі п'яных падлеткаў Перакочваючыся перад домам старшыні амаль зусім засланілі вокны яго хаты. Прычыны невыконвання абавязкаў і занядбанняў прац у далейшым не бачылі. М.

АГАФОН АБРОТКА НА АБМАЛОТАХ

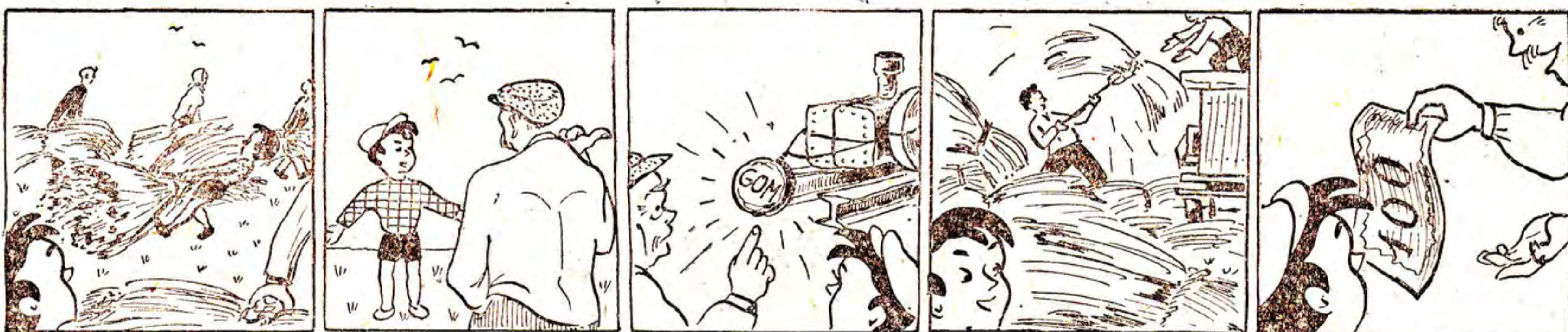

*Йдзе Абротка каля домаў,
Глядзіць — носіць люд салому.
Нат дзіцё пучок тарачыць...
— Падыду бліжэй, пабачу..*

*Машыніст: — Мо вы механік?!
(Не пазнаў, а мо' быў п'яны)
— Два дні ўжо стаіць работа,
Пазнаеце з ГОМ-у матор.*

*Кажа: — Паглядзеце братку
Ды паказуе пячатку...
Агафон, гаворыць з жалем:
Не, памылка, я йду далей!*

*Па-суседзку пару крокаў,
Аж іграе рэха ўвокал.
— Што, малоціце на чыста?
Папытайся машыніста.*

*Кажа машыніст Стазлотак:
— Гэта ж мой уласны мотар,
Бач — ГОМ лічыць усё працэнты...
Агафон: — Ну й КАНКУРЭНТЫ!!!*

ЗАГАДКІ

Маленькае, кругленькае, за хвосцік не падымеш.
(клубок з ніткамі)

Без рук і пэндзля — лісце малюе.
(мароз)

Якія то вочы: — адно свеціць удзень, а другое ўночы.
(месяц, сонца)

Не майстар, а масты будуе.
(мароз)

Прыслала Надзя Себесюк
Беласток.

Орган ГП БГ-КТ РЭДАЦЫЕ КАЛЕГІЯ Адрас рэдакцыі гор Беласток, вул Кілінскага 7/1. Тэлефоны Гал рэдактар і сакратарыят 25 89, аддзелы рэдакцыі 36 43 Умовы падпіскі: на 6 месяцаў — 15 зл 60 гр, на 3 месяцы — 7 зл 80 гр Падпіску прымаюць паштовыя ўстановы і пісьманосцы Konto NBP I Oddz. Miejski Nr 102-7-161 w Białymstoku.
Падпіска заграніцу выносіць: за квартал 10,15 зл., поўгода 20,30 зл., за год 40,60 зл.
Паліграфічнае прадпрыемства ў Беластоку Т-7-1865